

Ewaluacja zewnętrzna

realizacji

Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność
dla

Lokalnej Grupy Działania „PRYM”

Realizacja:

OMIKRON Mariusz Wachowicz

1.	Wstęp	3
2.	Streszczenie najważniejszych wyników badania.....	4
3.	Opis przedmiotu badania uwzględniający cele i zakres ewaluacji.....	5
3.1.	Cel główny i cele szczegółowe badania.....	5
3.2.	Zakres przedmiotowy badania	5
3.3.	Kryteria ewaluacyjne	5
3.4.	Pytania badawcze.....	6
4.	Opis metodologii wraz z opisem sposobu realizacji badania.....	8
5.	Opis wyników badania wraz z ich interpretacją.....	13
5.1.	Charakterystyka obszaru objętego Lokalną Strategią Rozwoju	13
5.2.	Opinie i potrzeby mieszkańców obszaru Lokalnej Strategii Rozwoju	24
5.3.	Funkcjonowanie LGD.....	32
5.4.	Wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju	42
6.	Odpowiedź na wszystkie wskazane pytania badawcze	46
7.	Podsumowanie, wnioski i rekomendacje.....	51
8.	Spis tabel i wykresów	53
9.	Aneksy tworzone w toku realizacji badania	56
9.1.	Scenariusz wywiadu pogłębionego z wnioskodawcami/beneficjentami:.....	56
9.2.	Scenariusz wywiadu pogłębionego z przedstawicielami gmin:	56
9.3.	Ankieta kierowana do wnioskodawców, beneficjentów i członków LGD.....	57
9.4.	Ankieta kierowana do mieszkańców obszaru LGD.....	64
9.5.	Scenariusz zogniskowanego wywiadu grupowego	73

1. Wstęp

Ewaluacja i zasady jej prowadzenia w LGD wynikają z wytycznych nr 5/3/2017 i 10/1/2022 Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Planowane cele, metody i narzędzia ewaluacyjne mieszczą się z w zakresie wytyczonym przez Podręcznik Monitoringu i Ewaluacji Lokalnych Strategii Rozwoju z marca 2017 roku. Niemniej potrzeba ewaluacji wynika również z samego procesu realizacji Strategii oraz konieczności ciągłej dbałości o utrzymanie wysokiej jakości podejmowanych interwencji.

Zmiany społeczne i gospodarcze sprawiają, że konieczna jest analiza Strategii pod kątem jej aktualności, ale także sprawności i efektywności jej dotychczasowej realizacji oraz użyteczności podejmowanych działań i przyjmowanych rozwiązań. Rzetelne ocenienie Strategii na tym etapie wdrażania wymaga nie tylko przyjrzenia się uzyskanym efektom, ale także samemu procesowi, aby można było zidentyfikować elementy wymagające poprawy. Uzyskane wyniki zostaną wykorzystane w procesie aktualizacji Strategii oraz innych dokumentów Stowarzyszenia, ale również uwzględnione przez LGD w kolejnym okresie programowania 2021 - 2027.

Niniejszy raport jest zwięźczeniem ewaluacji prowadzonej w LGD pomiędzy kwietniem a listopadem 2022 roku. Jednak dane wykorzystane w raporcie pochodzą z różnych okresów od rozpoczęcia realizacji strategii w 2016 roku do 31 grudnia 2021. Oprócz danych z monitoringu prowadzonego systematycznie przez organy LGD, w planach komunikacji określone są konkretne działania mające na celu pozyskiwanie informacji oraz dzielenie się nimi z interesariuszami i ze społecznością. Działania te, szczególnie polegające na ankietowaniu odpowiednich grup respondentów, prowadzone były przez LGD systematycznie, według harmonogramu zapisanego w planie komunikacji.

Większość procesu zbierania danych potrzebnych do ewaluacji spoczywa na pracownikach Lokalnej Grupy Działania. Bez nich, ich systematycznej pracy i zaangażowania nie udało się zgromadzić materiału do napisania niniejszego dokumentu. Podziękowania należą się nie tylko Pani Prezes, pracownikom, i członkom Zarządu ale także zaangażowanym w wywiady członkom Rady, uczestnikom spotkań grupowych, wnioskodawcom i beneficjentom. Nie można zapomnieć również o szeregowych członkach Stowarzyszenia, sympatykach oraz wszystkich respondentach, którzy rzetelnie wypełniali ankiety.

2. Streszczenie najważniejszych wyników badania

- Liczba ludności gmin obszaru LGD „PRYM” wzrosła o 9,9% między rokiem 2015, a 2021. Jednocześnie jednak nastąpił spadek udziału ludności w wieku produkcyjnym we wszystkich gminach.
- Na badanym obszarze rozwija się przedsiębiorczość. Najlepsza sytuacja pod tym względem kształtuje się na obszarze wiejskim gminy Aleksandrów Łódzki, w gminie Konstantynów Łódzki oraz Zgierz.
- Na obszarze LGD „PRYM” spada liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych. Nadal jednak udział osób bezrobotnych w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym w większości gmin tego obszaru przewyższa wartości dla całego województwa.
- Rośnie liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w gminach obszaru LGD. Natomiast spada liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej.
- Mieszkańcy obszaru LGD „PRYM” oceniają swoje gminy jako dobre miejsca do życia, a ponad połowa zaobserwowała poprawę warunków w ostatnim roku.
- Mieszkańcy doceniają przede wszystkim infrastrukturę i ofertę kulturalną oraz sportową i rekreacyjną w swoim miejscu zamieszkania. Z łatwością wskazują najważniejsze atrakcje turystyczne w okolicy, licznie uczestniczą w wydarzeniach organizowanych w gminie (kulturalnych, rekreacyjnych) oraz znają istotne fakty historyczne dotyczące regionu.
- Obiekty oraz infrastruktura sfinansowana ze środków unijnych cieszą się zainteresowaniem mieszkańców obszaru. Nieco mniej uczestników mają wydarzenia takie jak szkolenia czy festyny, jednak nadal uczestnictwo w nich zadeklarowała ponad połowa badanych.
- Lokalna Grupa Działania „PRYM” jest dobrze rozpoznawalna przez mieszkańców regionu (70%). Funkcjonowanie Biura LGD jest oceniane bardzo dobrze. Pracownicy biura są postrzegani jako mili i uprzejmi oraz z zaangażowaniem wykonujący swoją pracę.
- Informacje na temat działań LGD mieszkańcy czerpią przede wszystkim z oficjalnej strony internetowej oraz portali społecznościowych. Natomiast preferowaną formą przekazywania informacji zwrotnej jest ankieta elektroniczna, kontakt mailowy lub telefoniczny.
- Większość ankietowanych jest zdania, iż środki przeznaczone na realizację Lokalnej Strategii Rozwoju zostały wydane efektywnie. Głosy na temat efektywności innych projektów i podejmowania przez Biuro działań wykraczających poza LSR są bardziej zróżnicowane.

3. Opis przedmiotu badania uwzględniający cele i zakres ewaluacji.

3.1. Cel główny i cele szczegółowe badania

Celem głównym badania jest przeprowadzenie ewaluacji zewnętrznej funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania oraz realizacji Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność.

Cele szczegółowe:

- Wypełnienie obowiązku przeprowadzenia ewaluacji zewnętrznej (zgodnie z Wytycznymi 5/3/2017 i 10/1/2022 MRiRW).
- Uzyskanie użytecznych informacji na temat wdrożenia LSR.
- Opracowanie rekomendacji oraz planu ich wdrożenia.
- Wykorzystanie wyników badań społecznych we wstępnej konceptualizacji kolejnej LSR.

3.2. Zakres przedmiotowy badania

Realizacja LSR: stopień realizacji celów i wskaźników, stopień realizacji wybranych operacji, wykorzystania budżetu, jakość stosowanych kryteriów wyboru operacji i procedur, oddziaływanie realizacji LSR na rozwój lokalny, bariery realizacji LSR, jakość procesu partycypacji, operacji i procedur.

Działalność biur: efektywność pracy biur i organów LGD, ocena przebiegu konkursów, ocena sposobu przepływu informacji, efektywność promocji i aktywizacji lokalnej społeczności, innowacyjność, proces rozwoju pracowników, efektywność animacji i doradztwa, ochrona danych osobowych, jakość procesu archiwizacji i monitoringu.

Funkcjonowanie partnerstwa: jakość podejmowanych uchwał, skuteczność nadzoru nad biurem LGD, jakość reakcji na zmieniające się warunki, umiejętność współpracy i atmosfera pracy, skuteczność działań strategicznych, jakość współpracy regionalnej i ponadregionalnej, jakość relacji z otoczeniem i promocji.

3.3. Kryteria ewaluacyjne

Kryteria ewaluacyjne stosowane w badaniach to: **skuteczności** bezpośrednio pozwalająca ocenić, na ile efektywne są działania w zakresie osiągania celów określonych w dokumentach programowych oraz jak skuteczna jest działalność biur LGD. Z kryterium skuteczności powiązane jest również kryterium **użyteczności**, które rozumiane jest, jako kryterium pozwalające ocenić stopień zaspokojenia istotnych potrzeb grup docelowych lub przyczynienia się do rozwiązania problemów, niezależnie od tego, czy były one zasygnalizowane przez cele interwencji. Zastosowane będzie także kryterium **trwałości**. Trwałość – w przypadku tego badania – pozwoli ocenić, w jakim stopniu pozytywne efekty zrealizowanych interwencji (na poziomie celów) mogą trwać po zakończeniu finansowania

zewnątrznego, a także czy możliwe jest utrzymanie się wpływu tych projektów na proces rozwoju społeczności lokalnej w dłuższym okresie.

3.4. Pytania badawcze

Zgodnie z wytycznymi nr 5/3/2017 i 10/1/2022 Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi opracowane zostały odpowiedzi na poniższe pytania badawcze zgrupowane w kategorii analityczne:

Ocena wpływu na główny cel LSR (jeśli inny niż obszary poniżej)

- Jaki jest stopień osiągnięcia celu głównego i przypisanych do niego wskaźników LSR?

Ocena wpływu na kapitał społeczny

- Jaki jest wpływ LSR na kapitał społeczny, w tym w szczególności na aktywność społeczną, zaangażowanie w sprawy lokalne?
- W jaki sposób należałoby wspierać rozwój kapitału społecznego w przyszłości?

Przedsiębiorczość

- W jakim stopniu realizacja LSR przyczyniła się do rozwoju przedsiębiorczości?
- Czy i w jaki sposób wspieranie przedsiębiorczości w ramach kolejnych edycji LSR jest wskazane?

Turystyka i dziedzictwo kulturowe

- W jakim stopniu LSR przyczyniła się do budowania lokalnego potencjału w zakresie turystyki i dziedzictwa kulturowego?
- W jakich kierunkach należy wspierać rozwój lokalnego potencjału turystycznego?

Grupy defaworyzowane

- Czy w LSR właściwie zdefiniowano grupy defaworyzowane oraz czy realizowane w ramach LSR działania odpowiadały na potrzeby tych grup?
- Jaki był wpływ LSR na poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego?
- Jakie działania należy podejmować w skali lokalnej na rzecz ograniczania ubóstwa i wykluczenia społecznego?

Innowacyjność

- W jakim stopniu projekty realizowane w ramach LSR były innowacyjne?
- Jak można wyróżnić typy innowacji powstałych w ramach LSR?

Projekty współpracy

- Jaka była skuteczność i efekty działania wdrażania projektów współpracy?
- Jaką formę i zakres powinny przyjmować projekty współpracy w przyszłości?

Ocena funkcjonowania LGD

- Czy sposób działania partnerów w ramach LGD pozwalał na efektywną i skuteczną realizację LSR?
- Jaka jest skuteczność i efektywność działań biura LGD (animacyjnych, informacyjno - promocyjnych, doradczych)?
- Jakie zmiany należy wprowadzić w działaniach LGD by skuteczniej realizowała LSR?

Ocena procesu wdrażania

- Czy realizacja finansowa i rzeczowa LSR odbywała się zgodnie z planem?
- Czy procedury naboru, wyboru i realizacji projektów były wystarczająco przejrzyste i przyjazne dla beneficjentów?
- Czy kryteria pozwalały na wybór najlepszych projektów (spójnych z celami LSR)?
- Czy przyjęty system wskaźników pozwalał na zebranie wystarczających informacji o procesie realizacji LSR i jej rezultatach?

Wartość dodana podejścia LEADER

- Czy działalność LGD wpływa na poprawę komunikacji pomiędzy różnymi aktorami, budowanie powiązań między nimi i sieciowanie?
- Czy stworzony dzięki wsparciu w ramach LSR potencjał rozwojowy jest w dostateczny sposób wykorzystywany i promowany?
- Czy projekty realizowane w ramach LSR są spójne ze zidentyfikowanym potencjałem rozwojowym obszaru objętego LSR i czy te projekty przyczyniają się do jego wzmocnienia?
- Czy przeprowadzone w ramach LSR inwestycje są komplementarne względem siebie lub względem wiodącego projektu/tematu określonego w LSR?

Dodatkowe pytania badawcze:

- Jak układała się współpraca z Samorządem Województwa?
- Jaka jest jakość i znaczenie funkcjonowania wojewódzkiej sieci LGD?

4. Opis metodologii wraz z opisem sposobu realizacji badania

Przeprowadzenie badania wymagało zebrania informacji pochodzących z szeregu rozproszonych źródeł, dokonania ich analizy, a następnie wypracowania rekomendacji na poziomie eksperckim. Implikuje to konieczność zastosowania w badaniu szerokiego instrumentarium metod i technik badawczych, dzięki którym możliwe było zgromadzenie kompletnego i wiarygodnego materiału badawczego dotyczącego efektów realizacji LSR. W związku z powyższym, zaplanowano realizację badania z wykorzystaniem koncepcji **triangulacji** metodologicznej.

Triangulacja to zróżnicowanie źródeł danych, metod badawczych i perspektyw badawczych, dzięki któremu możliwe jest zgromadzenie wszechstronnego materiału badawczego i poddanie go kompleksowej analizie i ocenie. Triangulacja została zastosowana odnośnie do:

- źródeł danych: przeanalizowane zostały zarówno dokumenty zastane różnego typu, jak i dane pochodzące ze wcześniejszych badań; zostały one uzupełnione danymi pierwotnymi;
- metod badawczych: łączenie różnych metod badawczych w badaniu tych samych zagadnień, co pozwoliło na uchwycenie różnych aspektów badanego przedmiotu; podejście to pozwoliło też wykorzystać mocne strony każdej metody przy wzajemnej ograniczeniu ich słabości;
- perspektyw badawczych: ewaluacja została przeprowadzona przez pracowników biura LGD oraz przez zewnętrznych doświadczonych badaczy, co pozwoliło uzyskać bogatszy i bardziej wiarygodny obraz badanych zagadnień.

Poza tym zastosowany został partycypacyjny model badania, którego ideą jest jak najszersze zaangażowanie społeczności, zarówno na etapie przygotowania badania, jego realizacji, jak i wnioskowania i rekomendacji.

W odniesieniu do zakresu przedmiotowego i podmiotowego badania niezbędne było zastosowanie holistycznego podejścia do metod i technik badawczych. W każdym z zamierzeń badawczych: realizacji strategii, działaniu LGD oraz funkcjonowaniu biura zastosowane zostały cztery metody lub techniki badawcze:

Badanie źródeł zastanych (desk research)

To metoda zbierania, analizy i interpretacji danych wytworzonych niezależnie od działań badawczych prowadzonych w czasie ewaluacji. Często nazywa się ją analizą danych wtórnych. Dane te można podzielić na wewnętrzne i zewnętrzne. Pierwsze z nich znaleźć można w dokumentacji własnej instytucji. Nie zawsze odpowiadają bezpośrednio na pytania badawcze ale w znaczącym zakresie pozwalają na poznanie kontekstu funkcjonowania LGD.

Z kolei dane zewnętrzne, dane wtórne to efekty działalności innych instytucji w dziedzinie pozyskiwania informacji. Dzięki rozwojowi Internetu dostęp do tych zasobów jest obecnie niezwykle łatwy i trudności należy szukać nie w ilości danych, ale ich segregacji. Potrzebne

informacje można pozyskiwać od instytucji państwowych powołanych do zbierania informacji. Serwis internetowy GUS zawiera nieprzebrane ilości danych o funkcjonowaniu gospodarki, instytucji, firm i organizacji. **Bank Danych Lokalnych**, który jest największym w Polsce uporządkowanym zbiorem informacji o sytuacji społeczno - gospodarczej, demograficznej, społecznej oraz stanie środowiska, opisującym województwa, powiaty oraz gminy jako podmioty systemu organizacji społecznej i administracyjnej państwa, a także regiony i podregiony stanowiące elementy nomenklatury jednostek terytorialnych. Jednakże w wielu przypadkach dane ze źródeł zastanych są niewystarczające, zbyt powierzchowne, zbyt ogólne lub nieaktualne, by na nich poprzestać, dlatego zwykle potrzebne są działania dla pozyskania danych pierwotnych.

Źródła danych zastanych wykorzystywanych w ewaluacji LGD:

- dane statystyczne
- dane urzędowe
- dane gromadzone na portalach społecznościowych
- dane zastane w Lokalnej Grupie Działania
- dane ankiet doradztwa i ankiet oceny szkolenia
- dane realizacji planu komunikacji
- dane z ankiet zadowolenia mieszkańców, rozpoznawalności LGD i funkcjonowania LGD systematycznie gromadzone przez biuro LGD

Ankiety metodą CAWI

Najpopularniejszą metodą pozyskiwania danych pierwotnych są badania kwestionariuszowe. Polegają one na zadawaniu pytań pojedynczym osobom, ale w perspektywie zainteresowań znajdują się zagregowane dane ogólne dla wszystkich badanych. Pierwszym etapem tego typu badań jest sformułowanie pytań. Proces ten polega na postawieniu pytań ogólnych, zazwyczaj na etapie konceptualizacji badań. Z nich z kolei wyprowadzamy pytania szczegółowe. Odbywa się to poprzez identyfikację wskaźników, które będą nas informować o występowaniu i nasileniu zjawiska. W przypadku ewaluacji zewnętrznej prowadzonej zgodnie z wytycznymi MRiRW nr 5/3/2017 i 10/1/2022 zakres pytań został wstępnie określony w załącznikach do podręcznika ewaluacji. Niemniej z uwagi na pewne niedociągnięcia dokumentu część pytań została poprawiona i zmodyfikowana. Ponadto jak wskazano we wstępie Podręcznika ma on charakter pomocniczy nie obowiązkowy w stosunku do Wytycznych MRiRW.

Badania ankietowe były prowadzone techniką CAWI (Computer Assisted Web Interview). To badanie ankietowe przeprowadzane w Internecie. Opracowane narzędzie badawcze (kwestionariusz ankiety) wprowadzane jest do komputera w formie umożliwiającej wypełnienie ankiety na stronie internetowej użytkownika. Badania tego typu są stosunkowo tanie, nie wymagają również zaangażowania wielu realizatorów. Współczesne narzędzia umożliwiają tworzenie skomplikowanych oraz atrakcyjnych ankiet. Można dopasować je w wymiarze graficznym i estetycznym. Dobór próby jest możliwy dwiema metodami.

Ankiety można wysłać pod określone adresy mailowe, co w pewnym stopniu jest odpowiednikiem ankiety pocztowej wraz z jej zaletami i wadami. Innym sposobem jest zamieszczenie jej na stronie internetowej lub jako „wyskakujące okienko”. Metoda ta uniemożliwia kontrolę nad doбором próby, który jest faktycznie doбором przypadkowym, dodatkowo obciążonym błędem struktury społecznej i demograficznej użytkowników Internetu.

W badaniach ewaluacyjnych zastosowano obydwie techniki w zależności od badanych grup.

- Grupa nr 1: wnioskodawcy i beneficjenci.

Z tego względu, że dostępne są dane kontaktowe do tych osób możliwe było wykorzystanie aplikacji wysyłającej unikalne linki do ankiety internetowej na zdefiniowane wcześniej adresy mailowe. W tym przypadku nie obliczano minimalnej liczebności próby gdyż traktowano to badanie jako masowe, z założeniem przebadania całej populacji.

łącznie przebadano 104 osoby.

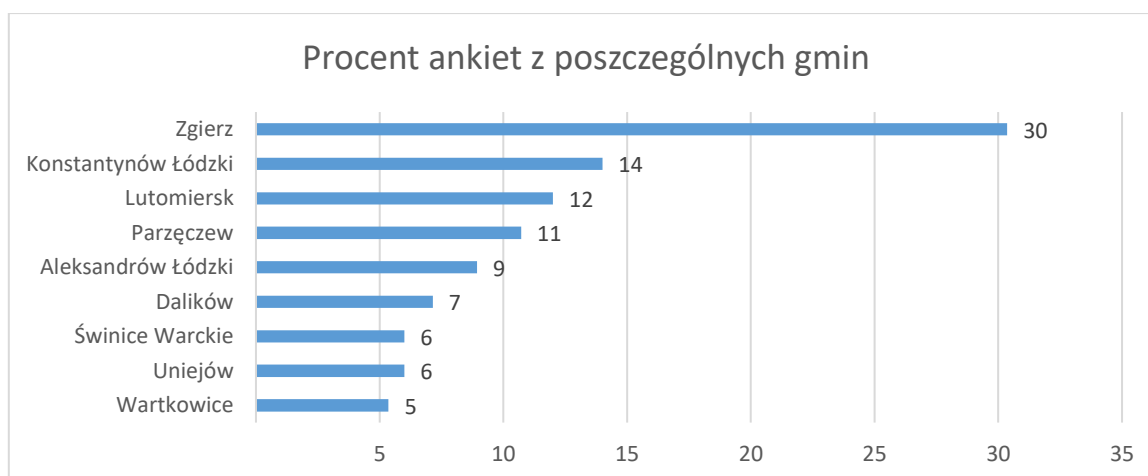
- Grupa nr 2: mieszkańcy obszaru LSR.

Pozyskanie opinii reprezentatywnej grupy mieszkańców nie jest możliwe w ramach zasobów, którymi dysponuje Zleceniodawca, dlatego opracowano procedurę zbliżoną do takiej, która pozwoli na identyfikację podglądów i opinii mieszkańców poszczególnych gmin wchodzących w skład Partnerstwa.

Linki do ankiet zostały rozesłane (przy wsparciu pracowników Biura LGD „PRYM”) do gmin partnerskich z prośbą o wstawienie linku na stronę internetową gminy. Dzięki temu zabiegowi pozyskane zostały dane z poszczególnych gmin odpowiadających obszarowi LSR.

łącznie przeprowadzono 486 ankiet. Z uwagi na charakter badań CAWI dokonano weryfikacji braków danych i do dalszej analizy przeznaczono 164 ankiety.

Wykres 1. Procent ankiet z poszczególnych gmin.

Źródło: badania własne

Wywiady pogłębione (IDI i TDI)

To technika badań jakościowych, w której badacz prowadzi rozmowę z respondentem. Nie jest to jednak zwykła rozmowa, ale opiera się ona na przygotowanym wcześniej scenariuszu. Dokument ten nie musi zawierać konkretnych pytań, lecz wytyczne, jakie tematy rozmowy należy podjąć. Wywiad ma strukturę swobodną, mniejsze znaczenie ma kolejność zadawanych pytań a większe uzyskanie określonych informacji. Tematy są eksplorowane bardzo dogłębnie, prowadzący wywiad dopytuje i stara się zrozumieć, nie tylko fakty, ale motywy zachowania badanego. Zasadniczą rolę w badaniu odgrywają umiejętności i doświadczenie osoby prowadzącej wywiad. Ponieważ wywiady pogłębione są rozmową sam na sam z respondentem, prowadzący musi zdobyć jego zaufanie, by uzyskać czasami bardzo osobiste informacje. Wywiady indywidualne stosuje się gdy zachodzi potrzeba eksploracji pola zainteresowań, przygotowania do konstruowania narzędzi jakościowych lub do interpretacji trudnych do wyjaśnienia wyników badań ilościowych. Wywiady prowadzone były metodą TDI (telefoniczny wywiad pogłębiony) przede wszystkim ze względu na oczekiwania respondentów oraz krótki czas na realizację tego zadania.

Wywiady prowadzono z następującymi osobami:

- 2 wywiady z członkami Rady LGD „PRYM”,
- 3 wywiady z wnioskodawcami realizującymi projekty,
- 3 wywiady z wnioskodawcami, których projekty nie są realizowane,
- wywiad z Prezesem LGD „PRYM”
- wywiady z przedstawicielami gmin (po 1 z każdej partnerskiej gminy).

Zogniskowany Wywiad Grupowy (FGI fokus)

Tym różni się od wywiadu indywidualnego, że prowadzący badanie, nazywany moderatorem, przepytuje jednocześnie grupę kilku osób. Zazwyczaj grupy fokusowe mają liczebność od 8 do 12 osób, lecz w specyficznych przypadkach może być ich mniej lub więcej. Ważną cechą grupy jest jej homogeniczność - powinno się unikać zróżnicowania grup ze względu na płeć, wiek, status społeczny czy różnice intelektualne. Wynika to z zasadniczego celu prowadzenia badań tą metodą, czyli wewnętrznej dyskusji grupowej i interakcji w grupie. Dzięki tej metodzie można w tym samym czasie zdobyć informacje od kilku osób, pogłębiając ją dodatkowo o spostrzeżenia dotyczące dyskusji pomiędzy uczestnikami.

Wywiady tą metodą charakteryzują się większym skomplikowaniem organizacyjnym. Wymagane jest zebranie odpowiedniej grupy osób w jednym miejscu o jednym czasie. Często na spotkanie zaprasza się więcej osób i prowadzi się selekcję tych, którzy lepiej pasują do profilu grupy i dają większą rękojmię udzielania informacji i wymiany zdań. Wywiady grupowe, z uwagi na dyskusję wielu osób, muszą być rejestrowane co umożliwi późniejsze zidentyfikowanie, jak kształtowała się rozmowa, która osoba wypowiadała dane poglądy i jak

te poglądy zmieniały się w trakcie dyskusji. Zogniskowane wywiady grupowe realizuje się w specjalnych pomieszczeniach zwanych fokusowniami, które są wyposażone w weneckie lustro umożliwiające zleceniodawcy obserwację wywiadu. W miejscowościach, gdzie nie ma fokusowni stosuje się technikę wywiadów naturalnych.

Wywiad prowadzono w grupie pracowników Biura LGD „PRYM”, członków Zarządu LGD, członków Rady LGD, wnioskodawców oraz członków Partnerstwa.

Zogniskowany wywiad grupowy (FGI) prowadzony w ramach ewaluacji pozwala pozyskać informacje w skumulowany sposób. Dodatkowo wartość pozyskanych informacji wzmocniona jest poprzez odpowiednie wykorzystanie procesów grupowych.

5. Opis wyników badania wraz z ich interpretacją.

5.1. Charakterystyka obszaru objętego Lokalną Strategią Rozwoju

1. Ludność

Ludność obszaru LGD PRYM stanowi 3,4% ludności województwa łódzkiego.

Liczba ludności na obszarze zwiększyła się o 9,9% między rokiem 2015, a 2021. Wzrost liczby ludności odnotowało większość gmin obszaru. Najwięcej obszar wiejski gminy Aleksandrów Łódzki (+ 33%), a także Zgierz (+ 18%), Lutomiersk (+ 14%) Konstancynów Łódzki (+ 7%), Parzęczew (+ 5%) i Dalików (+ 3%). Ubyło ludności w gminach Świnice Warckie, Wartkowice oraz Uniejów.

We wszystkich gminach zmniejszył się udział ludności w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców. Każda gmina odnotowała również wzrost wartości wskaźnika obciążenia demograficznego. Największą wartość osiągnął on w gminie Konstancynów Łódzki, prawie dochodząc do wartości dla całego województwa.

Tabela 1. *Liczba ludności ogółem.*

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
ŁÓDZKIE	2493603	2485323	2476315	2466322	2454779	2437970	2416902
Dalików	3 854	3 870	3 901	3 903	3 920	3963	3980
Konstancynów Łódzki	17 807	17 892	18 013	18 096	18 206	18921	19117
Lutomiersk	8 129	8 198	8 307	8 473	8 639	9179	9292
Parzęczew	5 000	5 012	5 036	5 077	5 112	5222	5239
Świnice Warckie	3 986	3 972	3 950	3 923	3 888	3703	3686
Wartkowice	6 295	6 255	6 260	6 229	6 228	6101	6094
Uniejów	7 126	7 068	7 062	7 004	7 010	6833	6765
Zgierz	13 593	13 743	13 972	14 147	14 538	15828	15999
Aleksandrów Łódzki (obszar wiejski)	9 291	9 600	9 910	10 287	10 564	11976	12339
Suma końcowa	75 081	75 610	76 411	77 139	78 105	81726	82511

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Tabela 2. *Udział ludności w wieku produkcyjnym w % ludności ogółem.*

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
ŁÓDZKIE	61,4	60,7	60	59,4	58,8	58,3	57,9
Dalików	61,5	60,9	60,9	60,4	59,8	59,3	59,3
Konstantynów Łódzki	61,6	60,8	59,8	59,1	58,5	58,1	57,6
Lutomiersk	61,5	61,1	60,8	60,6	60,3	59,8	59,9
Parzęczew	64	63,5	62,7	62,5	61,6	61,5	61,5
Świnice Warckie	63	63	63	62,3	61,8	61,6	61,1
Wartkowice	63,1	63	62,3	61,9	61,5	61,1	60,5
Uniejów	60,6	60,5	60,2	59,8	59,3	58,9	58,4
Zgierz	62	61,4	60,6	60,4	59,8	59,6	59,2
Aleksandrów Łódzki (obszar wiejski)	63	62,7	62,3	61,7	61,5	61,3	61,1
Średnia dla gmin LGD	62,3	61,9	61,4	61,0	60,5	60,1	59,8

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Tabela 3. *Wskaźnik obciążenia demograficznego (odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem).*

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
ŁÓDZKIE	17,6	18,3	18,9	19,5	20,1	20,7	21,1
Dalików	16,9	17,4	17,3	17,6	18,1	18,6	18,6
Konstantynów Łódzki	17,7	18,1	18,7	19,3	19,9	20,3	20,7
Lutomiersk	16,2	16,5	16,9	17,1	17,4	17,4	17,4
Parzęczew	13,6	13,8	14,5	15,2	15,7	15,9	16,1
Świnice Warckie	18,1	18,2	18,3	18,6	19,1	19	19,4
Wartkowice	16,8	17,1	17,2	17,7	18,1	18,3	18,4
Uniejów	19,9	20,2	20,5	20,8	21,1	21,6	22
Zgierz	16,2	16,8	17,2	17,6	17,9	18,5	18,9
Aleksandrów Łódzki (obszar wiejski)	11,7	11,9	12	12,4	12,8	12,3	12,6
Średnia dla gmin LGD	16,3	16,7	17,0	17,4	17,8	18,0	18,2

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

2. Przedsiębiorczość

Na obszarze gmin LGD „PRYM” rośnie liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON w przeliczeniu na 10 tysięcy mieszkańców, nadal jednak utrzymując się poniżej wartości wskaźnika dla całego województwa łódzkiego. Średnią obszaru „zawyżają”: obszar wiejski Aleksandrowa Łódzkiego, Konstantynów Łódzki, Zgierz i Lutomiersk, wszędzie tam wskaźnik przekracza wartości wojewódzkie. Średnio na obszarze LGD „PRYM” w roku 2021 działalność gospodarczą prowadziło 835 osób w przeliczeniu na 10 tysięcy mieszkańców w wieku produkcyjnym, natomiast przyrost nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w tym okresie wynosi około 123. Dynamika tego procesu maleje z każdym rokiem.

Tabela 4. *Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności.*

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
ŁÓDZKIE	968	979	993	1 004	1 036	1 073	1 115
Dalików	659	651	625	620	679	727	767
Konstantynów Łódzki	1 086	1 113	1 160	1 195	1 238	1 278	1 323
Łutomiersk	881	920	951	976	1 029	1 081	1 142
Parzęczew	788	802	818	804	843	881	913
Świnice Warckie	564	602	570	558	581	601	635
Wartkowice	553	532	548	555	581	632	637
Uniejów	862	897	930	964	999	1041	1079
Zgierz	1 071	1 115	1 142	1 182	1 234	1 300	1 354
Aleksandrów Łódzki (obszar wiejski)	1 330	1 342	1 407	1 461	1 499	1 399	1 422
Średnia dla gmin LGD	866,0	886,0	905,7	923,9	964,8	993,3	1 030,2

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Tabela 5. *Podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym.*

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
ŁÓDZKIE	133	135	137	148	149	129	145
Dalików	110	85	105	89	124	99	103
Konstantynów Łódzki	151	175	193	173	158	138	158
Lutomiersk	146	134	129	134	140	155	179
Parzęczew	131	91	123	76	124	120	101
Świnice Warckie	107	124	68	61	75	84	97
Wartkowice	78	74	100	91	99	105	64
Uniejów	102	140	134	143	142	110	95
Zgierz	139	185	172	179	177	183	161
Aleksandrów Łódzki (obszar wiejski)	210	185	209	216	172	173	146
Średnia dla gmin LGD	130,4	132,6	137,0	129,1	134,6	129,7	122,7

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Tabela 6. *Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców.*

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
ŁÓDZKIE	723	723	729	750	775	804	835
Dalików	524	512	500	500	546	592	630
Konstantynów Łódzki	804	813	844	882	916	948	990
Lutomiersk	731	764	793	829	882	928	984
Parzęczew	552	559	574	567	604	647	678
Świnice Warckie	414	431	405	410	427	443	466
Wartkowice	453	430	447	466	490	532	536
Uniejów	728	740	765	792	802	841	874
Zgierz	872	907	933	981	1028	1086	1140
Aleksandrów Łódzki (obszar wiejski)	1126	1135	1201	1262	1291	1200	1213
Średnia dla gmin LGD	689,3	699,0	718,0	743,2	776,2	801,9	834,6

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

3. Rynek pracy

Na obszarze gmin LGD PRYM między 2015, a 2021 rokiem znacząco spadła liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych (średnio o około 55% - w obliczeniu tej wartości nie uwzględniono obszaru wiejskiego gminy Aleksandrów Łódzki). Podobna tendencja występuje w całym województwie łódzkim.

Zmniejsza się również udział osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym. Średnia dla gmin LGD znajduje się poniżej wskaźnika wojewódzkiego. Nadal jednak pięć na dziewięć gmin obszaru Lokalnej Grupy Działania „PRYM” utrzymuje się powyżej tej wartości. Największy odsetek osób bezrobotnych zarejestrowano w gminie Lutomiersk. Najlepiej sytuacja przedstawia się na obszarze wiejskim gminy Aleksandrów Łódzki oraz gminie Zgierz.

Tabela 7. *Bezrobotni zarejestrowani ogółem.*

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
ŁÓDZKIE	109 510	91 041	72 662	66 036	58 722	67 812	60 902
Dalików	173	140	103	89	85	97	83
Konstantynów Łódzki	750	670	599	525	497	536	485
Lutomiersk	359	334	275	256	236	246	254
Parzęczew	286	248	189	159	143	146	149
Świnice Warckie	226	194	122	108	113	84	73
Wartkowice	288	239	169	154	156	195	177
Uniejów	322	277	214	189	182	222	188
Zgierz	542	386	308	259	236	255	204
Aleksandrów Łódzki (obszar wiejski)	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	160	191	154
Suma końcowa	2 946	2 488	1 979	1 739	1 808	1 972	1 767

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Tabela 8. *Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (w procentach).*

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
ŁÓDZKIE	7,2	6	4,9	4,5	4,1	4,8	4,4
Dalików	7,3	5,9	4,3	3,8	3,6	4,2	3,6
Konstantynów Łódzki	6,8	6,2	5,6	4,9	4,7	5	4,5
Lutomiersk	7,2	6,7	5,4	5	4,5	4,7	4,8
Parzęczew	8,9	7,8	6	5	4,5	4,6	4,7
Świnice Warckie	9	7,8	4,9	4,4	4,7	3,5	3,1
Wartkowice	7,2	6,1	4,3	4	4,1	5,1	4,7
Uniejów	7,5	6,5	5	4,5	4,4	5,4	4,7
Zgierz	6,4	4,6	3,6	3	2,7	2,9	2,3
Aleksandrów Łódzki (obszar wiejski)	0	0	0	0	2,5	2,6	2
Średnia dla gmin LGD	6,7	5,7	4,3	3,8	4,0	4,2	3,8

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

4. Sektor społeczny

W większości gmin obszaru LGD PRYM liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych przypadających na 10 tys. mieszkańców jest wyższa niż w całym województwie łódzkim. Jednocześnie wskaźnik ten wzrasta rokrocznie w każdej gminie. Najwięcej organizacji społecznych na 10 tys. mieszkańców znajduje się w gminie Parzęczew.

Tabela 9. *Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców.*

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
ŁÓDZKIE	33	35	36	34	35	36	37
Dalików	42	41	41	36	36	41	41
Konstantynów Łódzki	20	23	24	20	21	22	23
Lutomiersk	38	40	46	45	45	46	46
Parzęczew	44	50	50	51	53	54	62
Świnice Warckie	43	43	43	41	46	46	47
Wartkowice	27	29	29	29	29	30	31
Uniejów	46	52	51	49	49	50	51
Zgierz	31	33	37	37	39	39	38
Aleksandrów Łódzki (obszar wiejski)	32	31	33	31	33	31	31
Średnia dla gmin LGD	35,9	38,0	39,3	37,7	39,0	39,9	41,1

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

5. Pomoc społeczna

Podobnie jak w całym województwie w gminach obszaru LGD PRYM liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej przypadający na 10 tys. ludności rokrocznie spada. Między 2015, a 2020 rokiem liczba średnia liczba beneficjentów dla całego obszaru LGD zmalała o ponad 50%.

W każdej z ośmiu gmin znacząco spadła również liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego.

Tabela 10. *Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności.*

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
ŁÓDZKIE	704	639	563	533	452	398	b.d.
Dalików	1 409	1 303	1 201	1 101	940	719	b.d.
Konstantynów Łódzki	499	465	410	327	291	266	b.d.
Lutomiersk	535	495	392	336	287	198	b.d.
Parzęczew	561	517	475	425	347	287	b.d.
Świnice Warckie	559	437	281	289	296	177	b.d.
Wartkowice	1 230	1066	884	718	606	545	b.d.
Uniejów	1 055	926	819	772	723	614	b.d.
Zgierz	693	605	528	465	402	359	b.d.
Aleksandrów Łódzki (obszar wiejski)	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Średnia dla gmin LGD	805,0	717,0	617,0	551,8	482,7	395,9	b.d.

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

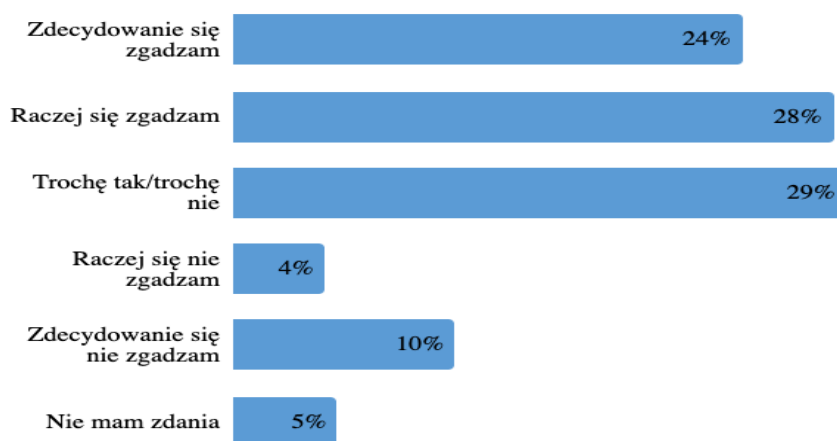
Tabela 11. *Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego.*

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
ŁÓDZKIE	77 788	73 154	67 436	70 164	56 867	51 552	b.d.
Dalików	157	150	147	140	120	94	b.d.
Konstantynów Łódzki	453	429	393	342	327	323	b.d.
Lutomiersk	150	148	114	114	101	80	b.d.
Parzęczew	102	102	103	92	83	70	b.d.
Świnice Warckie	80	64	48	53	54	36	b.d.
Wartkowice	260	230	194	164	150	128	b.d.
Uniejów	270	243	222	216	209	175	b.d.
Zgierz	414	379	358	324	296	310	b.d.
Aleksandrów Łódzki (obszar wiejski)	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Suma dla gmin LGD	1 886	1 745	1 579	1 445	1 340	1 216	b.d.

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

5.2. Opinie i potrzeby mieszkańców obszaru Lokalnej Strategii Rozwoju

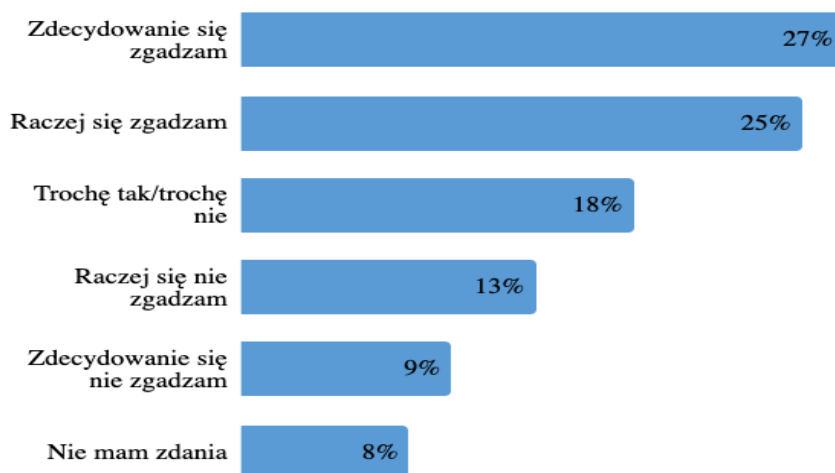
Wykres 2. W jakim stopniu zgadza się Pan/i lub nie zgadza ze stwierdzeniem „moja gmina jest dobrym miejscem do życia, w którym mogę realizować wszystkie swoje podstawowe potrzeby”?

Źródło: badania własne

Ponad połowa badanych mieszkańców zgadza się (w różnym stopniu) ze stwierdzeniem, iż ich gmina jest dobrym miejscem do życia, odpowiadającym na ich potrzeby. Blisko 30% nie jest w stanie udzielić rozstrzygającej odpowiedzi. Odpowiedzi przeczącej udzieliło 14% badanych.

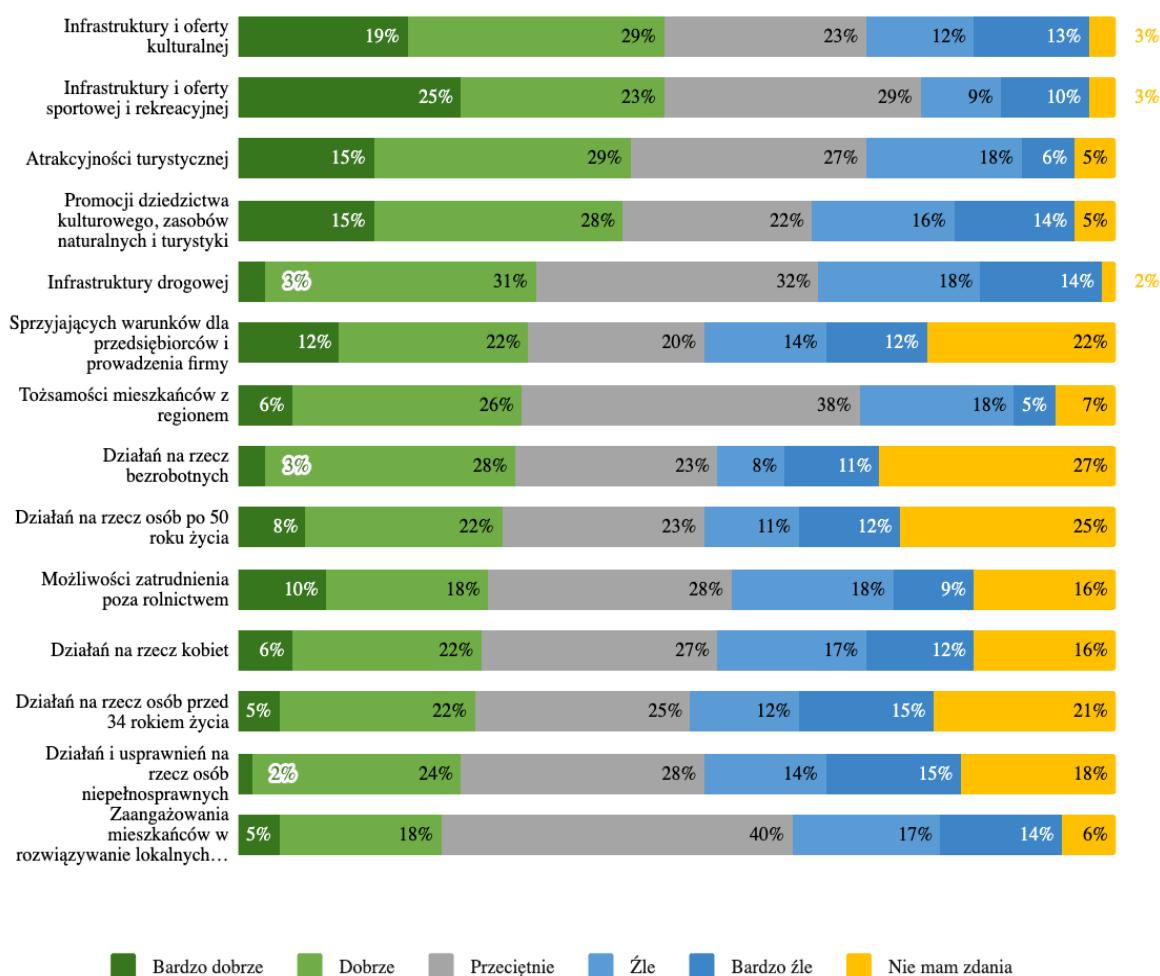
Wykres 3. W jakim stopniu zgadza się Pan/i lub nie zgadza ze stwierdzeniem „w ostatnich latach (od 2016 roku) warunki do życia w mojej gminie poprawiły się”?

Źródło: badania własne

Również poprawę warunków życia, w różnym stopniu, odczuło ponad 50% mieszkańców. Ponad 20% jest jednak przeciwnego zdania. Nieco mniej nie udzieliło odpowiedzi rozstrzygającej.

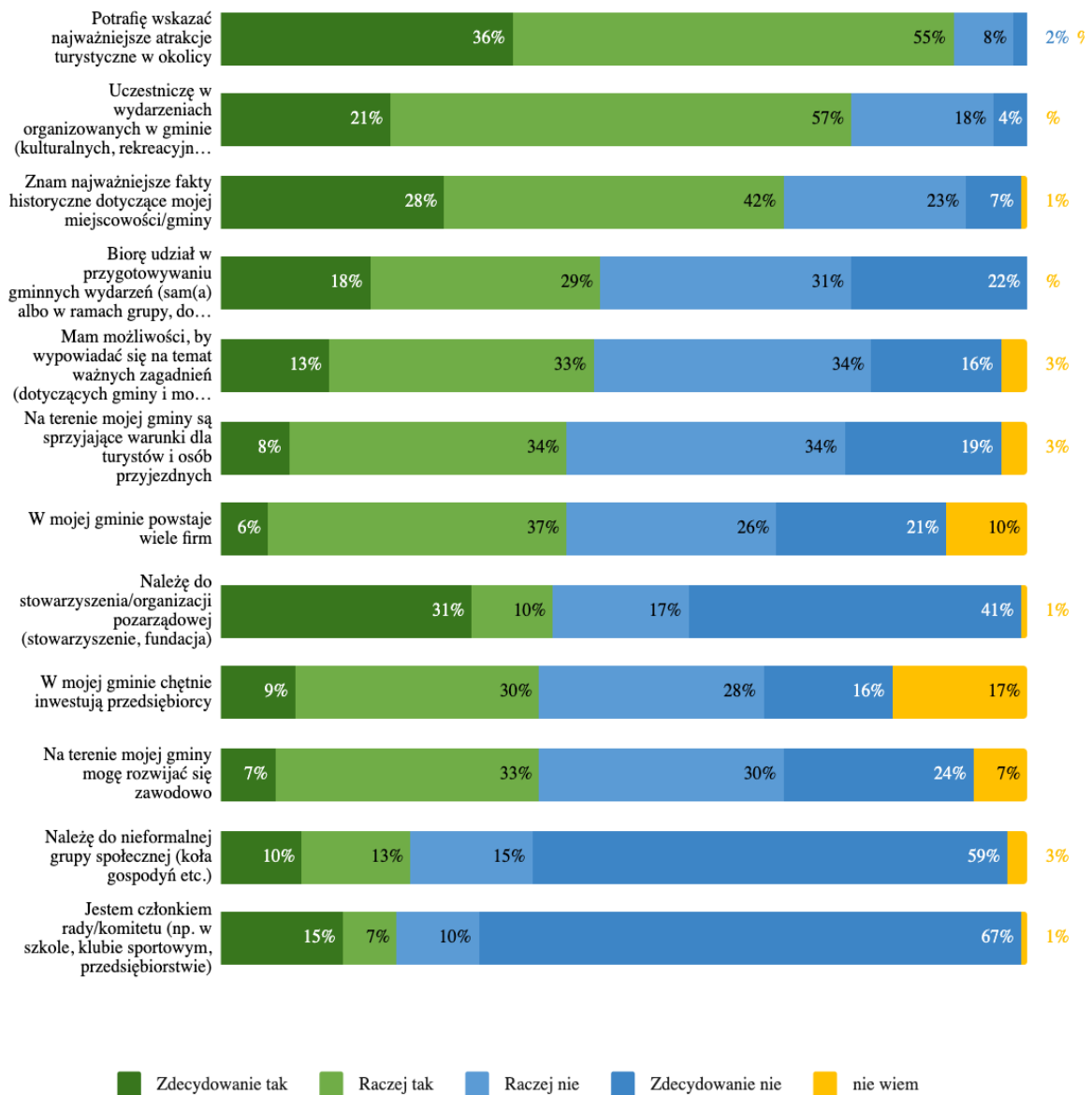
Wykres 4. Jak obecnie ocenia Pan/i swoją gminę pod względem:

Źródło: badania własne

Mieszkańcy obszaru Lokalnej Grupy Działania „PRYM” doceniają przede wszystkim infrastrukturę i ofertę kulturalną oraz sportową i rekreacyjną w swoim miejscu zamieszkania. Dobrze ocenia była również atrakcyjność turystyczna oraz promocja dziedzictwa kulturowego i zasobów naturalnych regionu. Najmniej pozytywnych ocen zebrало zaangażowanie mieszkańców w rozwiązywanie lokalnych problemów.

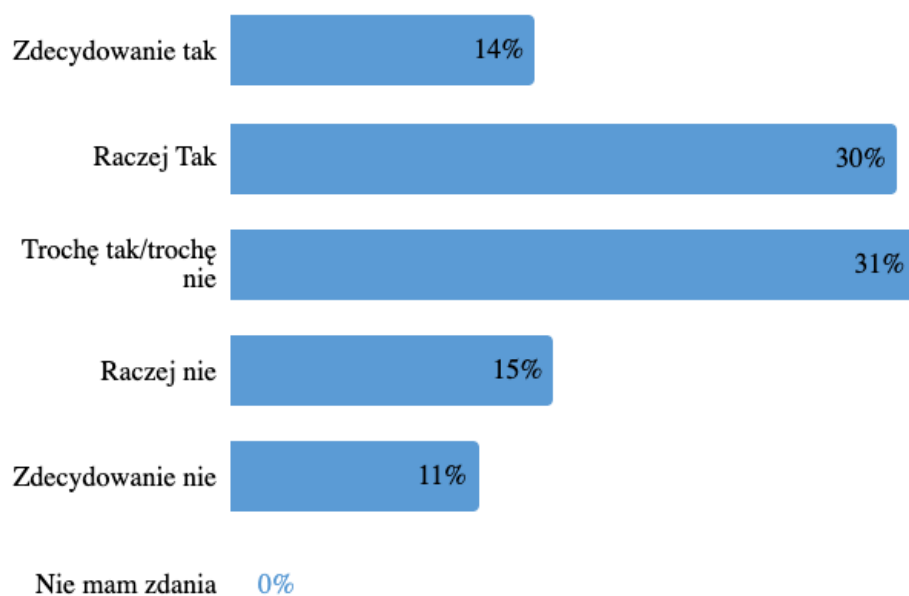
Wykres 5. Proszę ustosunkować się do poniższych stwierdzeń:

Źródło: badania własne

Mieszkańcy gmin obszaru LGD „PRYM” w zdecydowanej większości z łatwością wskazują najważniejsze atrakcje turystyczne w okolicy, licznie uczestniczą w wydarzeniach organizowanych w gminie (kulturalnych, rekreacyjnych) oraz znają istotne fakty historyczne dotyczące regionu. Znacznie słabiej przedstawia się sytuacja członkostwa w radach i komitetach oraz przynależność do nieformalnych grup społecznych.

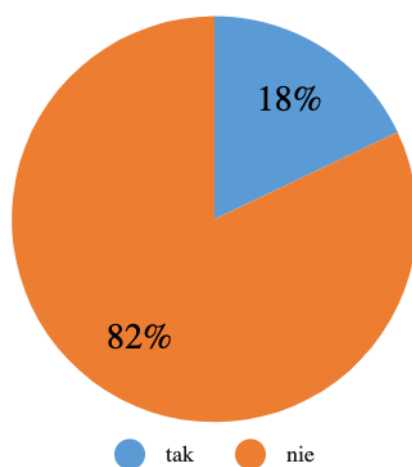
Wykres 6. Czy jest Pan/i zadowolony/a z warunków życia w gminie?

Źródło: badania własne

Około 44% mieszkańców LGD „PRYM” jest zdecydowanie lub raczej zadowolona z warunków życia w gminie. 26% osób wyraziło niezadowolenie, w różnym stopniu nasilenia. Ponad 30% badanych nie była w stanie udzielić jednoznacznej odpowiedzi.

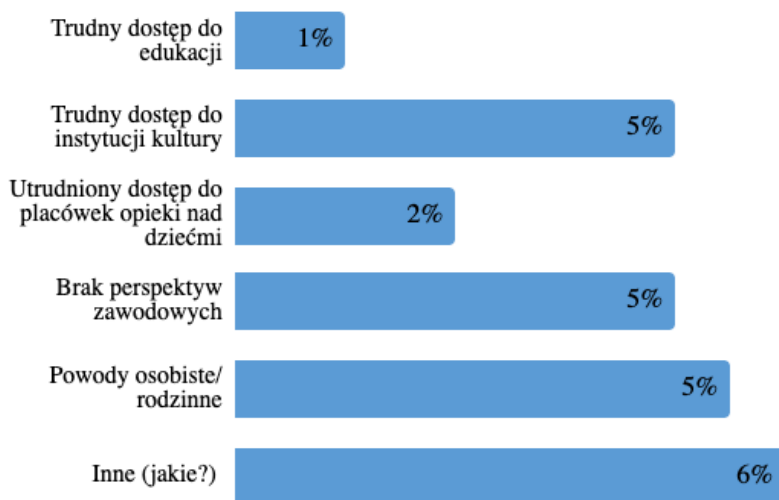
Wykres 7. Czy rozważa Pan/i zmianę miejsca zamieszkania?

Źródło: badania własne

Mimo zróżnicowanych odpowiedzi na pytanie o zadowolenie, aż 82% mieszkańców Lokalnej Grupy Działania „PRYM” nie rozważa zmiany miejsca zamieszkania.

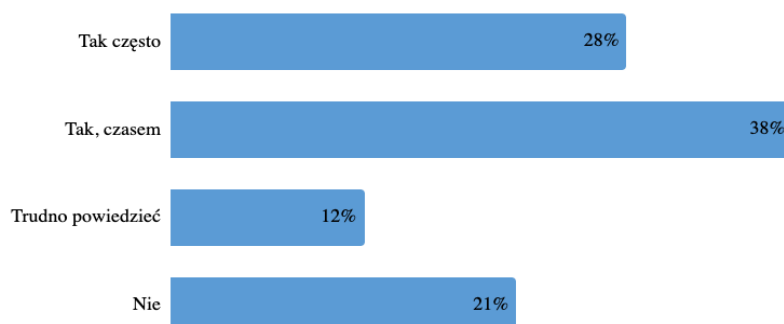
Wykres 8. *Jakie są powody?*

Źródło: badania własne

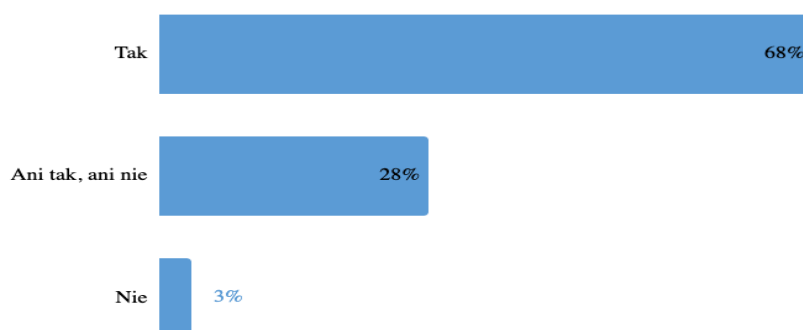
Wśród 18% osób rozważających zmianę miejsca zamieszkania do najczęstszych powodów należy: trudny dostęp do instytucji kultury, brak perspektyw zawodowych oraz osobiste motywacje.

Wykres 9. *Czy Pan/i osobiście korzystał/a z infrastruktury / obiektów finansowanych ze środków unijnych, począwszy od 2016 roku?*

Źródło: badania własne

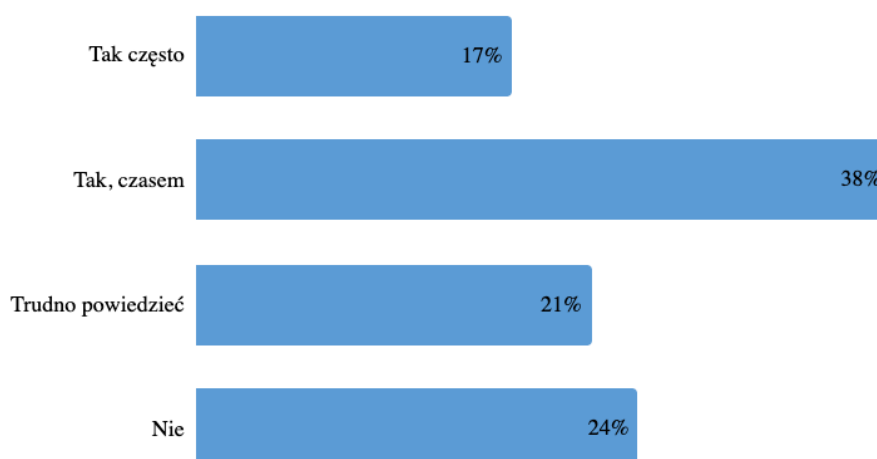
Wykres 10. Czy Pana/i zdaniem projekty związane z poprawą infrastruktury cieszą się zainteresowaniem mieszkańców?

Źródło: badania własne

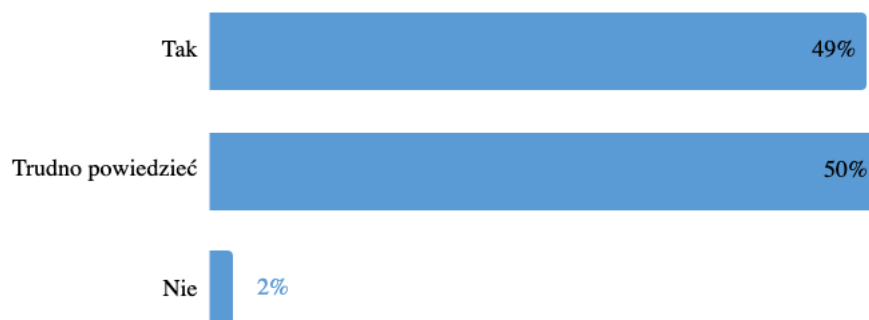
Około 66% badanych mieszkańców LGD „PRYM” korzystało z infrastruktury lub obiektów finansowanych ze środków unijnych w ostatnich latach. Podobny procent osób deklaruje, iż projekty związane z poprawą infrastruktury cieszą się zainteresowaniem mieszkańców. Przeciwnego zdania jest zaledwie 3% badanych.

Wykres 11. Czy Pan/i osobiście korzystał/a z projektów takich jak szkolenia, spotkania, festyny finansowanych ze środków unijnych począwszy od 2016 roku?

Źródło: badania własne

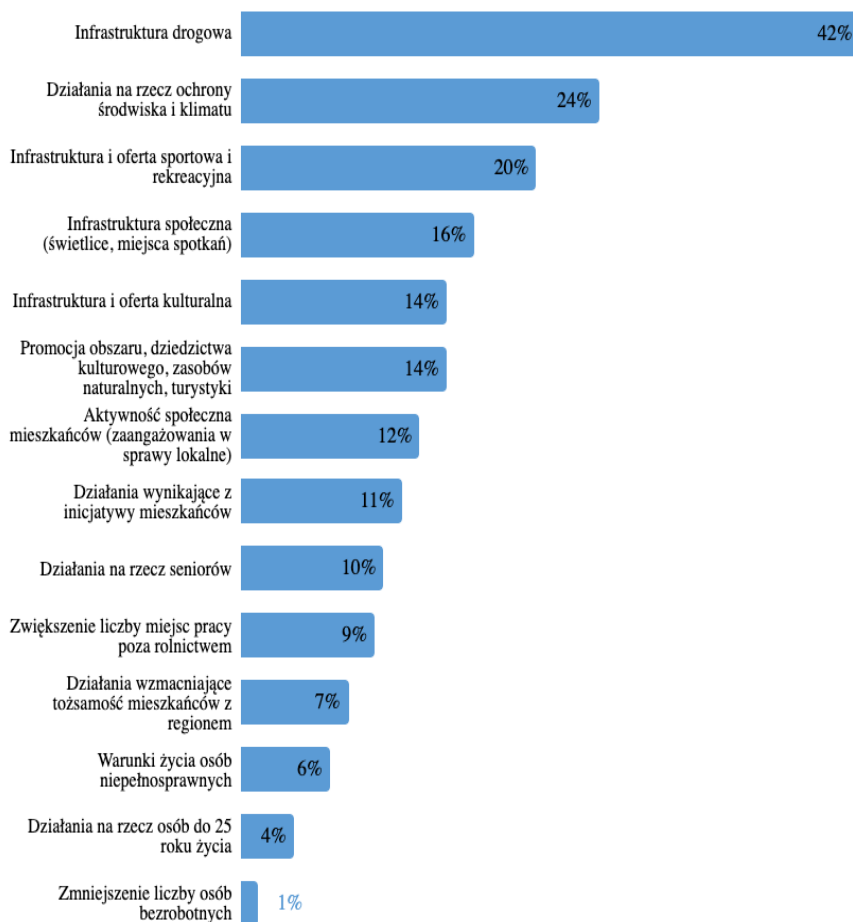
Wykres 12. Czy Pana/i zdaniem projekty te cieszą się zainteresowaniem mieszkańców?

Źródło: badania własne

Nieco mniejszym zainteresowaniem cieszą się wydarzenia organizowane ze środków unijnych: festyny, szkolenia, spotkania. Udział w nich deklarowało 55% badanych. Blisko połowa respondentów była jednak zdania, iż cieszą się one zainteresowaniem mieszkańców. Tyle samo osób miało trudność z oceną tego aspektu.

Wykres 13. Proszę sobie wyobrazić, że ma Pan/i możliwość decydowania o podziale dodatkowych środków finansowych w swojej gminie. Które z poniżej wymienionych obszarów dofinansował/a/by Pan/i w pierwszej kolejności?

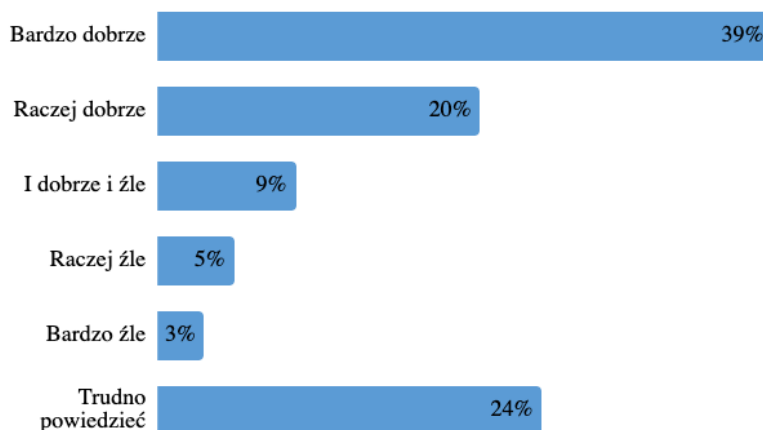
Źródło: badania własne

Badani byliby skłonni dofinansować przede wszystkim infrastrukturę drogową. Stosunkowo często wskazywane były również działania na rzecz ochrony środowiska i klimatu oraz infrastruktura i oferta sportowo-rekreacyjna. Najmniej osób przeznaczyłoby środki na zmniejszenie liczby osób bezrobotnych, działania na rzecz osób do 25 roku życia oraz wsparcie osób niepełnosprawnych.

5.3. Funkcjonowanie LGD

Ocena pracy biura

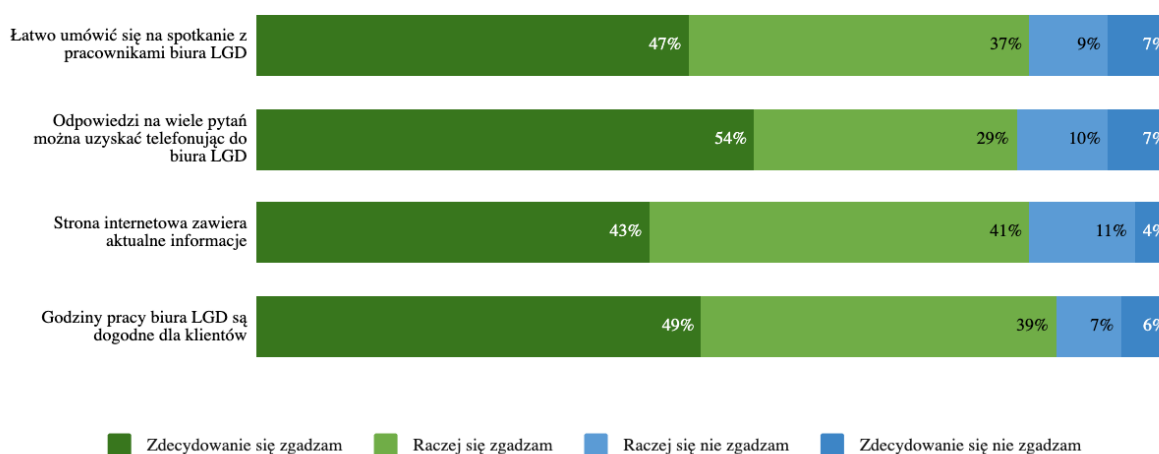
Wykres 14. Jak ogólnie ocenia Pan/Pani funkcjonowanie Lokalnej Grupy Działania?
Lokalna Grupa Działania „PRYM” działa:

Źródło: badania własne

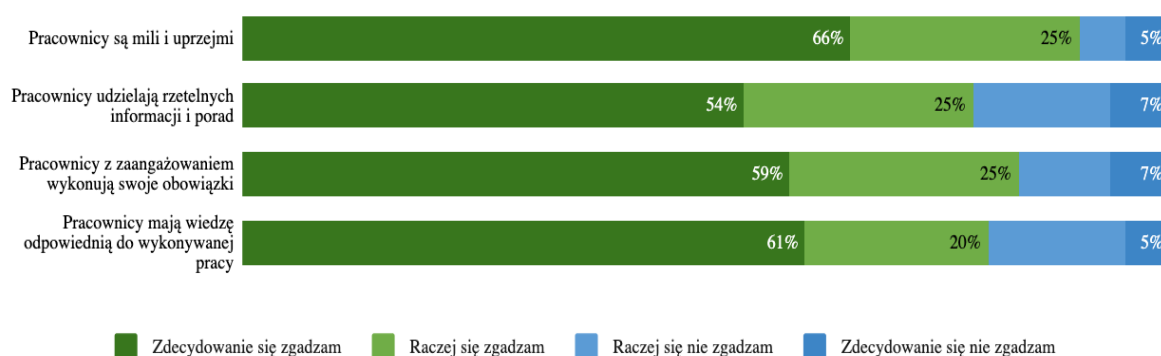
Blisko 60% mieszkańców obszaru ocenia funkcjonowanie Lokalnej Grupy Działania „PRYM” jako bardzo dobre lub dobre. Negatywną opinię wyraziło jedynie 8% ankietowanych.

Wykres 15. Proszę ocenić funkcjonowanie Biura LGD:

Źródło: badania własne

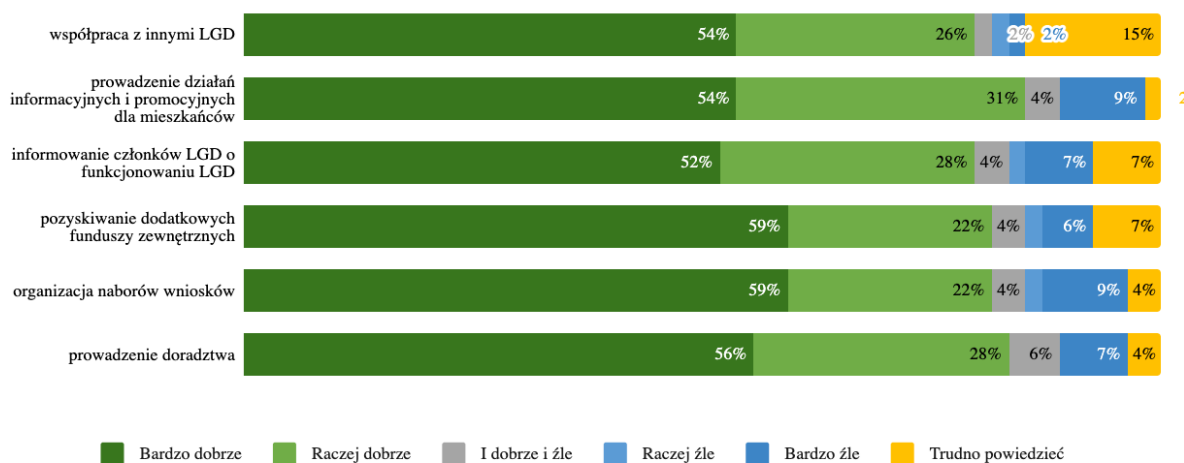
Wykres 16. Proszę ocenić poniższe zdania dotyczące Biura LGD:

Źródło: badania własne

Funkcjonowanie Biura Lokalnej Grupy Działania „PRYM” była oceniane bardzo pozytywnie. Zdecydowana większość ankietowanych zgadzała się z podanymi stwierdzeniami. Mieszkańcy postrzegają pracowników przede wszystkim jako miłych i uprzejmych, zaangażowanych w wykonywane obowiązki, a także kompetentnych.

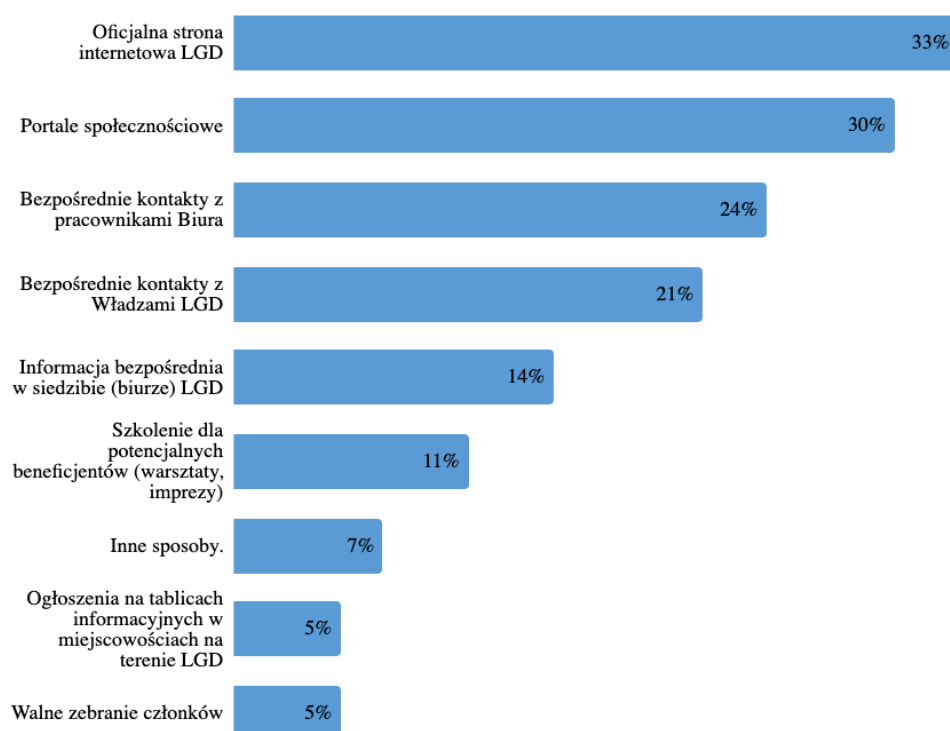
Wykres 17. Jak ocenia Pan(i) funkcjonowanie Biura LGD w poniższych wymiarach:

Źródło: badania własne

Wszystkie wymienione wymiary zostały ocenione pozytywnie przez większość mieszkańców. Najwięcej ocen dobrych i bardzo dobrych uzyskały działania informacyjne i promocyjne dla mieszkańców organizowane przez Lokalną Grupę Działania „PRYM”. Najtrudniejsza w ocenie okazała się współpraca z innymi Lokalnymi Grupami Działania – aż 15% osób wybrało odpowiedź „Trudno powiedzieć”.

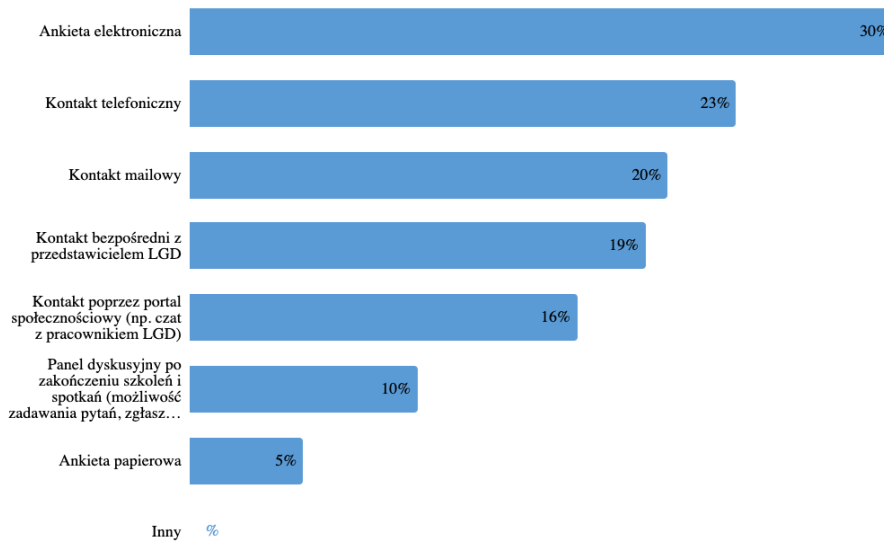
Wykres 18. Skąd czerpie Pan/Pani informacje dotyczące funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania?

Źródło: badania własne

Mieszkańcy obszaru czerpią informacje na temat funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania „PRYM” przede wszystkim z oficjalnej strony internetowej oraz portali społecznościowych. Częstym źródłem informacji są również kontakty bezpośrednie - z pracownikami Biura, jak i z Władzami LGD.

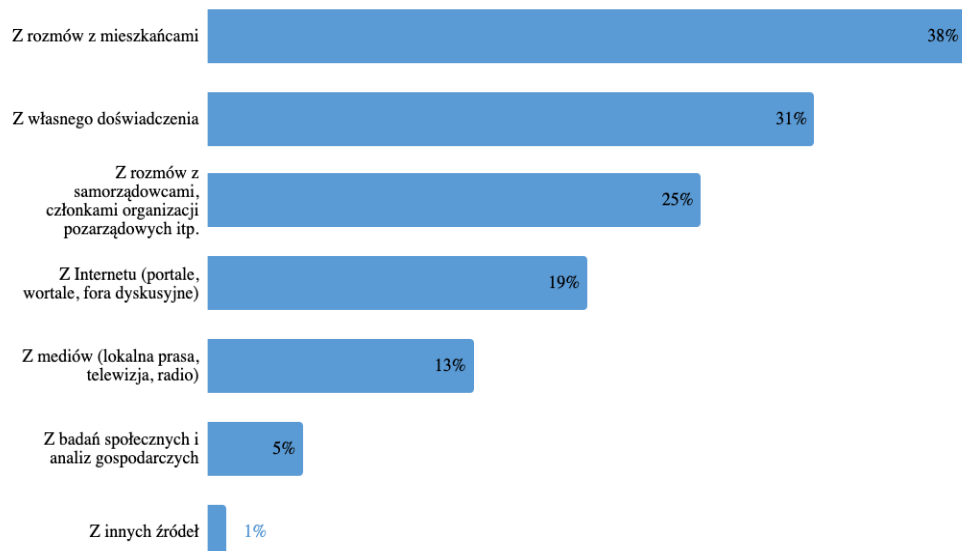
Wykres 19. Który z kanałów przekazywania informacji zwrotnej od społeczności do LGD byłby dla Pani/Pana najbardziej odpowiedni?

Źródło: badania własne

Mieszkańcy najczęściej wskazywali ankietę elektroniczną jako kanał przekazywania informacji zwrotnej od społeczności do LGD „PRYM”. Kolejne preferowane formy to kontakt telefoniczny lub mailowy. Tradycyjna, papierowa ankieta znalazła się na ostatnim miejscu.

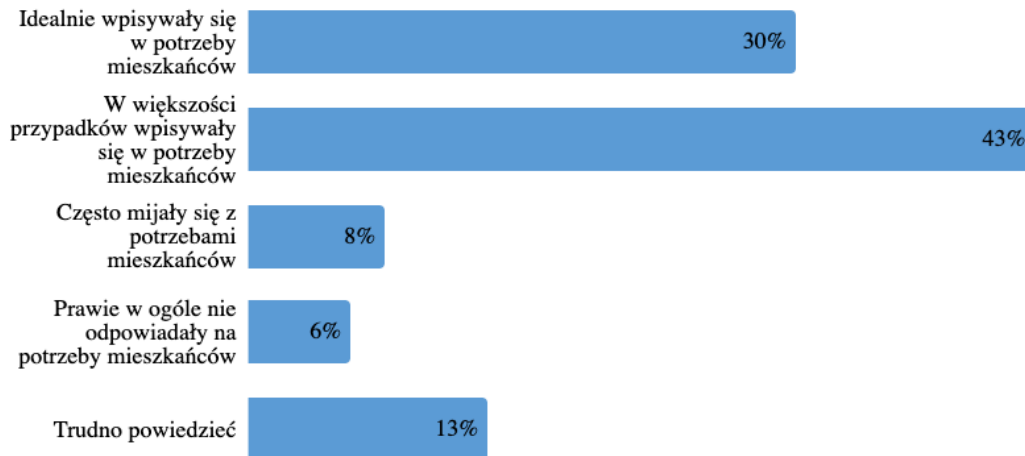
Wykres 20. Skąd, przede wszystkim, czerpie Pan(i) informacje o potrzebach mieszkańców?

Źródło: badania własne

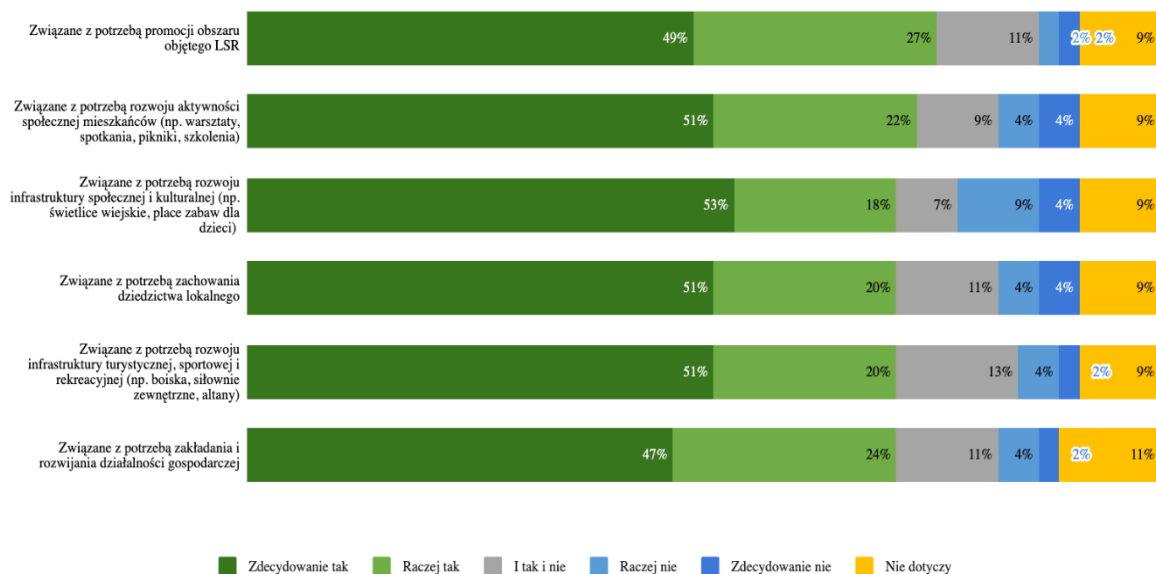
Osoby biorące udział w badaniu deklarowały, iż czerpią informacje o potrzebach mieszkańców przede wszystkim z bezpośrednich rozmów oraz własnego doświadczenia. Najmniej osób sięga po badania społeczne lub analizy gospodarcze.

Wykres 21. Czy nabory wniosków ogłaszane przez LGD odpowiadały na potrzeby mieszkańców?

Źródło: badania własne

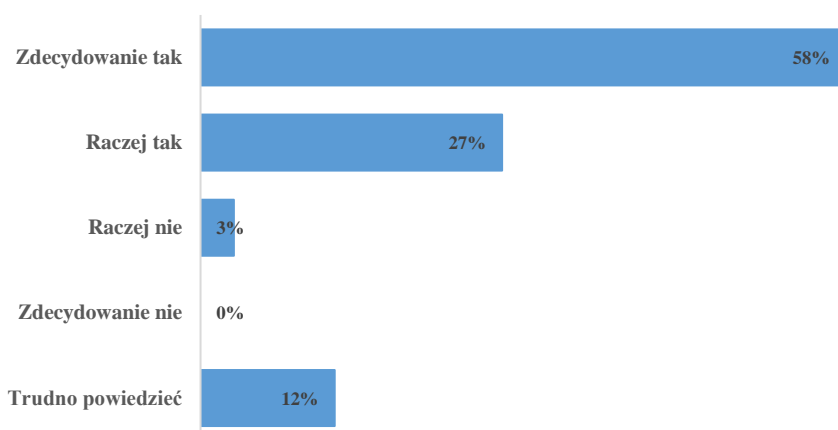
Wykres 22. Czy realizowane w LGD nabory wniosków pomogły w rozwiązywaniu problemów społecznych związanych z potrzebą?

Źródło: badania własne

Nabory wniosków ogłaszane przez LGD „PRYM” w większości przypadków wpisywały się w potrzeby mieszkańców. Ankietowani zadeklarowali, iż wnioski pomogły w rozwiązywaniu problemów społecznych. Najlepiej ocenione został wkład w rozwiązanie problemów związanych z potrzebą promocji obszaru oraz rozwoju aktywności społecznej mieszkańców.

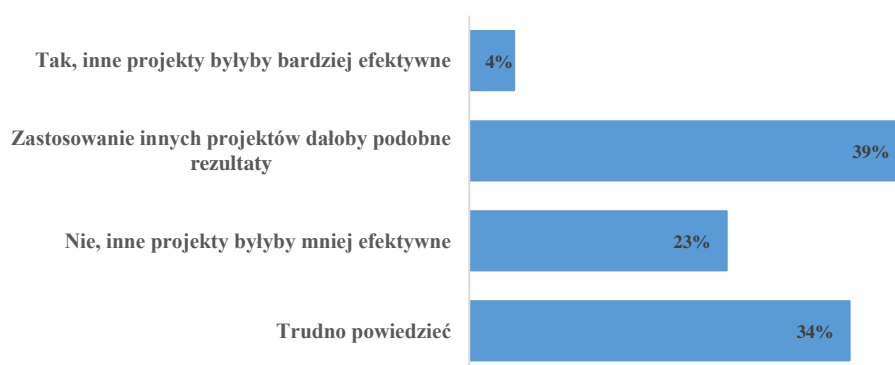
Wykres 23. Czy Pana(i) zdaniem środki finansowe przeznaczone na wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju zostały wydane efektywnie (z korzyścią dla społeczności)?

Źródło: badania własne

Ponad 80% badanych uważa, iż środki finansowe przeznaczone na wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju zostały wydane efektywnie, z korzyścią dla społeczności. Przeciwnego zdania jest 3% ankietowanych.

Wykres 24. Czy Pana(i) zdaniem za pomocą innych projektów można byłoby osiągnąć podobne rezultaty?

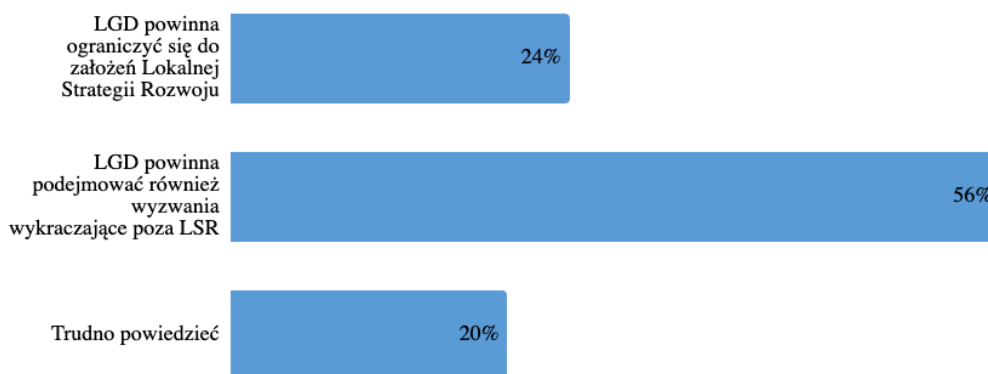

Źródło: badania własne

Zdania na temat osiągnięcia podobnych rezultatów za pomocą innych projektów są bardziej podzielone, ponieważ dużo więcej osób wybrało odpowiedź „trudno powiedzieć”. 39% osób stwierdziło, iż zastosowanie innych projektów dałoby podobne rezultaty. Tylko 4% badanych

uważa, iż inne projekty dałyby lepsze rezultaty. W efektywność innych projektów wątpi jedynie 23% ankietowanych. Aż 34% mieszkańców nie była w stanie tego ocenić.

Wykres 25. Czy Pana(i) zdaniem LGD powinna podejmować dodatkowe działania, aby rozwiązywać problemy społeczne mieszkańców obszaru LGD?

Źródło: badania własne

Podzielone opinie na temat efektywności innych projektów ma swoje odzwierciedlenie w postrzeganiu ograniczenia działań LGD „PRYM” do ram określanych przez Lokalną Strategię Rozwoju. 56% badanych mieszkańców jest zdania, iż Lokalna Grupa Działania „PRYM” powinna podejmować również wyzwania wykraczające poza LSR. Przeciwnego zdania była blisko jedna czwarta ankietowanych.

Doradztwo biura LGD

Ogłaszanie i prowadzenie konkursów wiąże się z obowiązkiem udzielania bezpłatnego doradztwa. Oferowane jest ono wszystkim wnioskodawcom i zdecydowana większość z nich z przywileju tego korzysta. Sposobem na zmotywowanie nieprzekonanych są dodatkowe punkty za uczestnictwo w doradztwie, przyznawane w ramach oceny wniosku. Dodatkowe 5 punktów otrzymują ci z wnioskodawców, którzy współpracowali z doradcą nad wnioskiem o przyznanie pomocy. Dzięki temu rozwiązaniu wnioski składane do LGD są znacznie lepszej jakości i dają większą szansę na realizację i końcowe rozliczenie. Rokrocznie LGD „PRYM” przeprowadzała po kilkadziesiąt porad rocznie. Największym zainteresowaniem cieszyły się porady udzielane podczas spotkań bezpośrednio w biurze LGD „PRYM”. Na drugim miejscu była to rozmowa telefoniczna z pracownikiem biura LGD.

Zgodnie z zapisami strategii, w założonym planie komunikacji, bezpośrednio po świadczonej usłudze doradczej prowadzone są badania satysfakcji. Wyniki satysfakcji są bardzo wysokie. W skali 6 punktowej, wybierane są zazwyczaj dla wszystkich badanych wskaźników pozycje: 5, 6. Wskaźniki usług doradczych oceniane są również bardzo wysokie. Badani wskazują, że treści przekazywane są w prosty, przejrzysty oraz rzeczowy sposób. Przydatność pozyskanych informacji przez wnioskodawców uzyskało najwyższe oceny. Również ocena poziomu obsługi doradztwa (życzliwość, uprzejmość) w przeważającej ilości uzyskało ocenę bardzo wysoką.

Plan komunikacji i plan szkoleń

W latach 2016 - 2021 dla członków Rady LGD, pracowników biura, Zarządu i członków Stowarzyszenia LGD „PRYM” zorganizowano 5 szkoleń. Każde szkolenie trwało od 4 - 16 godzin (1 lub 2 dni szkoleniowe). Rokrocznie odbywało się zazwyczaj jedno takie szkolenie. Szkolenia kierowane do wewnątrz organizacji pozwalały pracownikom biura, członkom Rady i członkom Zarządu sprawniej wykonywać swoje zadania. Szkolenia dotyczyły wdrażania LSR, oceny i wyboru wniosków, zasad ubiegania się o granty, zasad wypełniania dokumentacji, procedur przyjmowania wniosków grantowych, dokonywania oceny formalnej i merytorycznej, podpisywania umów oraz zasad ewaluacji i monitoringu LSR.

Głównym celem planu komunikacji w latach 2016 - 2021 było systematyczne informowanie lokalnej społeczności o zasadach przyznawania dofinansowania. W ramach planu komunikacji LGD prowadziła spotkania i szkolenia dotyczące ogłaszanych naborów wniosków. Tego typu spotkania prowadzone były przed każdym naborem i pozwalały potencjalnym wnioskodawcom na zrozumienie zakresu konkretnego konkursu oraz zasad ubiegania się o wsparcie. Istotnym celem było również utrzymanie dobrego wizerunku i rozpoznawalności LGD. Do realizacji powyższych celów LGD wykorzystwała cały arsenał narzędzi komunikacyjnych.

Korzystano z mediów elektronicznych i tradycyjnych. Systematycznie umieszczano artykuły i informacje na stronie internetowej LGD, na stronie poszczególnych gmin, portalach społecznych, na stronie gazety lokalnej „Do Rzeczy”, jak również na tablicach Urzędów Gmin. Organizowano liczne konferencje informacyjno-promocyjne dla mieszkańców. Przy okazji imprez lokalnych promowano działanie LGD na stoiskach promocyjnych.

Do zbadania efektywności działań informacyjnych i konsultacyjnych wykorzystywano ankiety elektroniczne. Bieżąca analiza ich wyników pozwalała na dopasowanie jakości i intensywności działań komunikacyjnych do potrzeb mieszkańców.

Funkcjonowanie organów – Zarząd, Rada, Walne Zebranie Członków LGD

Lokalna Grupa Działania „PRYM” liczy 36 członków (indywidualnych i instytucjonalnych, stan na podstawie z LSR na lata 2014 - 2020) w tym: 9 osób pochodzi z sektora publicznego, 10 osób z sektora społecznego, 9 członków to przedsiębiorcy i 8 osób to mieszkańcy regionu.

W latach 2016 – 2021 Zarząd LGD „PRYM” spotkał się 21 razy. Odbyło się 16 spotkań Walnego Zgromadzenia Członków. Oprócz kwestii związanych z funkcjonowaniem i rozliczaniem Stowarzyszenia zebrania dotyczyły także aktualizacji LSR, zmiany do regulaminu Rady, zmiany Regulaminu Rady LGD. Rada LGD spotykała się 17 razy.

Tabela 12. *Spotkania organów LGD „PRYM”*

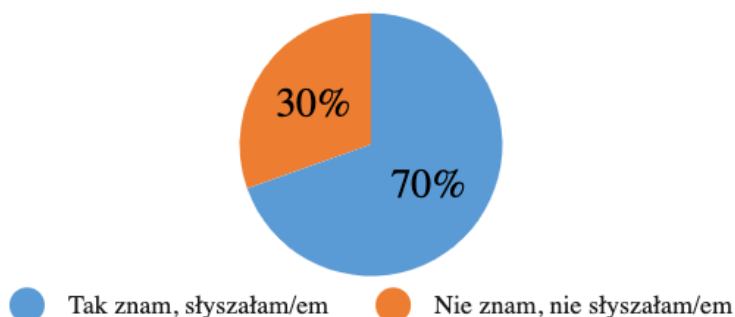
	Posiedzenia Zarządu LGD	Posiedzenia Rady LGD	Walne Zebrania Członków
2016	5	0	2
2017	5	7	3
2018	1	4	3
2019	5	3	3
2020	4	1	4
2021	1	2	1
suma	21	17	16

Źródło: dane LGD

Rozpoznawalność LGD

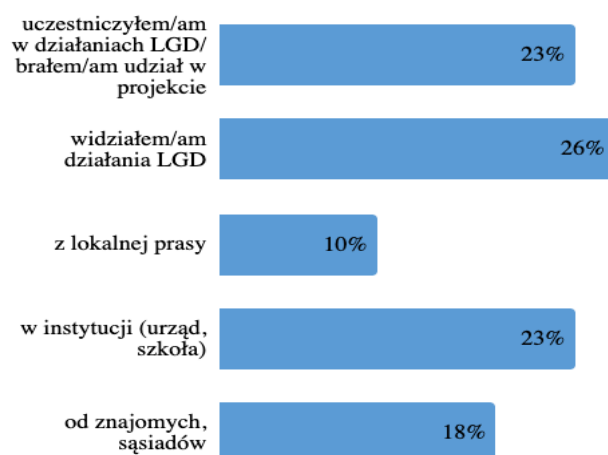
70% mieszkańców obszaru zna Lokalną Grupę Działania „PRYM”. Najwięcej osób dowiedziało się o istnieniu LGD za sprawą jej działań – obserwując je lub w nich uczestnicząc. Częstym wskazywanym źródłem były również instytucje tj. urząd, szkoła.

Wykres 26. Wykres 13. *Czy zna Pan/i Lokalną Grupę Działania „PRYM”?*

Źródło: badania własne

Wykres 27. W jaki sposób dowiedziały się Pan/i o Lokalnej Grupie Działania?

Źródło: badania własne

Inne działania LGD

Lokalna Grupa Działania „PRYM” w okresie 2016 – 2021 prowadziła szeroką gamę aktywności promocyjno - informacyjnych oraz działań aktywizacyjnych. Nie sposób wymienić wszystkich inicjatyw i działalności. Do najważniejszych należy zaliczyć między innymi działania dotyczące aktywizacji, w ramach których zorganizowano przez LGD liczne warsztaty regionalne, konkursy, jak również spotkania, imprezy rocznicowe i przedsięwzięcia. Stowarzyszenie promowało swój region oraz działalność poprzez organizację i udział w Dożynkach Wojewódzkich w Walewicach, czy udział w Dożynkach Prezydenckich w Spale. Organizowano bardzo dużo wizyt studyjnych krajowych i zagranicznych m. in. wizyta studyjna *Intelligentne wioski* na terenie Niemiec w ramach realizacji operacji: *Budowanie partnerstw jako sposób zwiększenia kompetencji LGD w świetle nowych wyzwań klimatycznych*. Stowarzyszenie współorganizowało wraz z Gminą Parzęczew ekologiczną akcję: *Sadzimy drzewa na 600-lecie Parzęczewa*. Jednocześnie regularnie Stowarzyszenie wydawało gazetę lokalną „DO RZECZY” – po 6 numerów rocznie, każdy w nakładzie 7.000 egzemplarzy.

5.4. Wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju

Realizacja rzeczowa – stan na 31.12.2021r.

Realizacja rzeczowa postępuje zgodnie z planem. Do osiągnięcia pozostało jeszcze kilka wskaźników, ale na większość operacji podpisano już umowy. W przypadku podejmowania działalności gospodarczej oraz infrastruktury brak osiągnięcia wskaźników wynika z przyznania Lokalnej Grupie Działania „PRYM” dodatkowych funduszy związanych z wydłużeniem okresu programowania. Ogłoszone i przeprowadzone z początkiem 2022 roku nabory pozwalają mieć nadzieję na pełną realizację wszystkich wskaźników. Świadczyć może o tym doświadczenie i zaangażowanie Zarządu i pracowników biura. Z drugiej strony, czas jaki zwykle zajmuje weryfikacja wniosków w Urzędzie Marszałkowskim nie sprzyja wnioskodawcom. W przypadku niepodpisania umowy lub rozwiązania takowej zabraknie możliwości ogłoszenia kolejnego naboru.

Tabela 13. *Postęp rzeczowy – stan na 31.12.2021r.*

Przedsięwzięcie	Wskaźniki produktu	Jednostka miary	Stan docelowy	Realizacja (%)	
				Umowy	Płatności
Przedsiębiorcze dorzeczce Warty, Neru i Bzury	liczba podmiotów gospodarczych w systemie REGON, które otrzymały wsparcie w ramach LSR	sztuka	56	76,79	67,86
Kompetentne dorzeczce Warty, Neru i Bzury	liczba szkoleń dla przedsiębiorców i osób zamierzających podjąć działalność gospodarczą zorganizowanych w ramach LSR	sztuka	30	80	80
	liczba artykułów specjalistycznych dotyczących przedsiębiorczości opublikowanych w ramach LSR	sztuka	30	93,33	93,33
Aktywni dla siebie i regionu	liczba zorganizowanych imprez i wydarzeń w ramach LSR	sztuka	26	100	100
	liczba publikacji wydanych w ramach LSR	sztuka	14	100	100
	liczba podmiotów działających w sferze kultury wspartych w ramach LSR	sztuka	17	94,12	94,12
Infrastruktura lokalna - nasze mocne strony	liczba nowych lub przebudowanych obiektów lub miejsc infrastruktury kulturalnej, turystycznej i rekreacyjnej w ramach LSR	sztuka	66	86,36	74,24
	liczba zrealizowanych projektów współpracy	sztuka	2	100	100

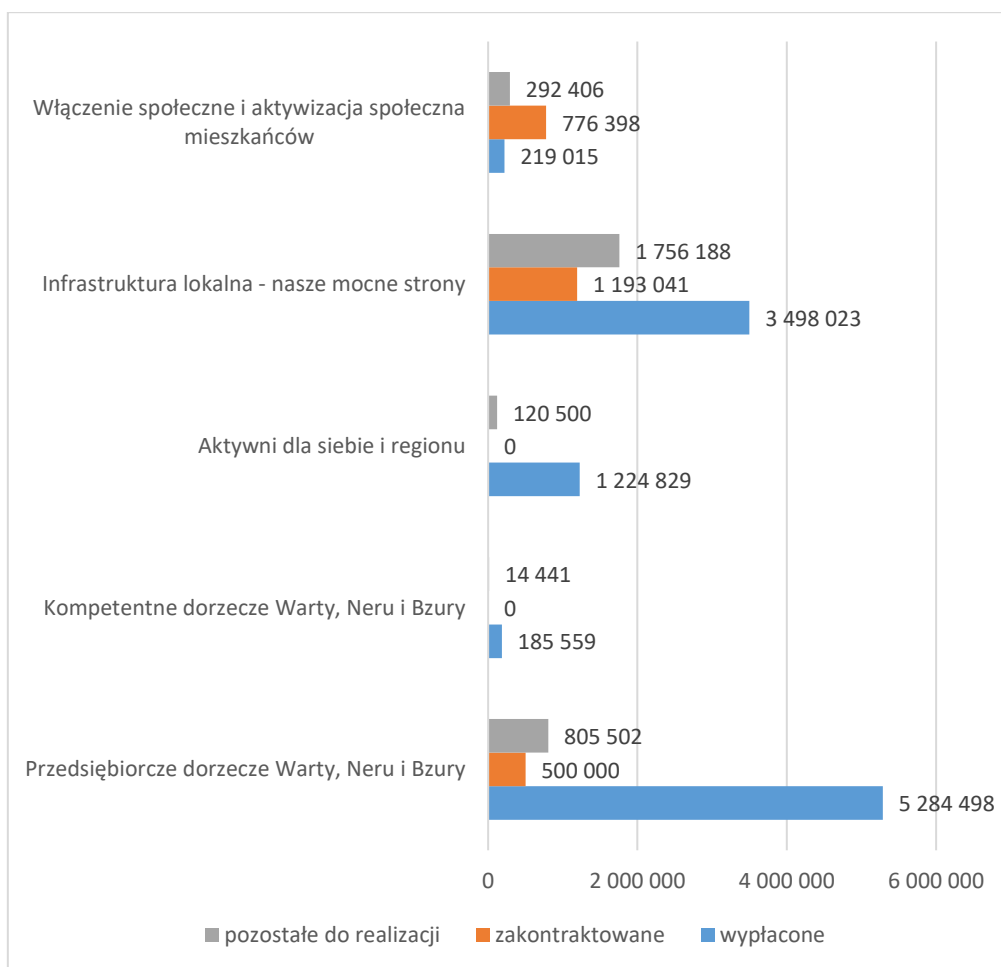
Włączenie społeczne i aktywizacja społeczna mieszkańców	liczba wydarzeń animacyjnych zorganizowanych przez LGD w ramach LSR	sztuka	50	254	254
	liczba zrealizowanych projektów współpracy	sztuka	4	75	25

Źródło: dane LGD

Postęp finansowy

Dwa z pięciu przedsięwzięć zostały już ukończone. W przypadku wsparcia przedsiębiorczości LGD „PRYM” czeka na podpisanie umów z jednym z wnioskodawców oraz rozliczenie pozostałych operacji. Podejmowanie działalności gospodarczej to temat naboru ogłoszonego z początkiem obecnego roku. Odpowiednia liczba wnioskodawców i dobrej jakości wnioski nie gwarantują pozytywnego zakończenia operacji. Najważniejszym czynnikiem jest obecnie czas. Długotrwałe procedury weryfikacji wniosków w Urzędzie Marszałkowskim sprawiają, że pomiędzy napisaniem wniosku, a rozpoczęciem jego realizacji upływa ponad pół roku (a nierzadko nawet rok). W sytuacji niepewności gospodarczej, inflacji i problemów z dostępnością towarów przeciąganie terminów skutkować może dezaktualizacją kosztorysów i biznesplanów. W niektórych przypadkach zmiany są na tyle istotne, że uniemożliwiają realizację operacji.

Wykres 28. Postęp finansowy – stan na 31.12.2021r.

Źródło: dane LGD

Opis projektów współpracy

Lokalna Grupa Działania „PRYM” do 2021 roku zrealizowała 5 projektów współpracy.

Pierwszy z nich, to międzynarodowy projekt współpracy w roku 2017: *MAK (Młodzieżowa Akademia Komunikacji)* zrealizowany przez 10 organizacji LGD krajowych z obszaru województwa lubuskiego oraz partnera zagranicznego LGD z kraju morawsko – śląskiego w Czechach Místní Akční Skupina Opavsko (MAS Opavsko). Głównym celem projektu było wyłonienie młodzieży gimnazjalnej klas pierwszych/drugich w wieku 13 - 15 lat, szczególnie uzdolnionej w zakresie dziennikarstwa lub wykazującej szczególne zainteresowanie tematyką dziennikarstwa, zamieszkałej na terenach realizacji Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez społeczność poszczególnych LGD, będących Organizatorami Konkursu i partnerami MAK. W ramach projektu młodzież wzięła udział w 3 - tygodniowych warsztatach dziennikarskich prowadzonych na terenie województw zachodniopomorskiego, lubuskiego oraz Opawy w Czechach. Projekt zakładał jednocześnie aktywizację młodzieży oraz promowanie lokalnych produktów, historii oraz kultury obszaru.

Drugi w roku 2018 to realizacja projektu współpracy PUNKTY AKTYWNEGO WYPOCZYNKU PAW. Partnerzy projektu to: 4 LGD z Polski: Stowarzyszenie Rozwoju Gmin „CENTRUM”, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „POLCENTRUM”, Stowarzyszenie LGD „Ziemia Łowicka”, Rybacka Lokalna Grupa Działania „Z Ikrą”. Główny cel projektu to rozwój i aktywizacja obszarów wiejskich, obszarów zależnych od rybactwa wchodzących w skład partnerstwa oraz podniesienie atrakcyjności rekreacyjnej i turystycznej regionów. Na obszarze działania Lokalnej Grupy Działania „PRYM” powstało 7 siłowni plenerowych, organizowano też akcje pro zdrowotne, prowadzono aktywizację mieszkańców wykorzystując infrastrukturę rekreacyjną.

Trzeci w roku 2019 to realizacja międzynarodowego projektu współpracy *Marka lokalna szansą rozwoju regionu*. Partnerzy projektu to: 5 LGD z Polski i jeden LGD zagraniczny Tourismuszentrale Ferienregion Karpfenland Aischgrund e.V. Głównym celem projektu było wspieranie rozwoju regionów opartego na produktach wykorzystujących lokalne dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze przez współpracę na rzecz wzmocnienia systemów marki lokalnej. W ramach projektu poszczególni partnerzy tworzyli lub wzmacniali Systemy Identyfikacji Wizualnej (SIW). LGD „PRYM” stworzyła Regulamin Marki Lokalnej „Smak Wsi przetrwał w naszych produktach”, aby można było certyfikować marką lokalną produkty lub usługi. W ramach projektu prowadzono kampanie promocyjne marki, organizowano szkolenia i wizyty studyjne celem wymiany wiedzy, doświadczenia w ramach dobrych praktyk.

Czwarty w roku 2019 to realizacja projektu współpracy *Ogródki Gier Rozwojowych OGR*. Partnerzy projektu to 2 polskie LGD z regionu łódzkiego: Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „POLCENTRUM” oraz Stowarzyszenie LGD „Ziemia Łowicka”. Główny cel to: rozwój i aktywizacja obszarów wiejskich oraz aktywizacja mieszkańców regionu poprzez krzewienie kultury zdrowego trybu życia. Rezultatem projektu jest powstanie 17 placów zabaw oraz dedykowana specjalnie gra strategiczna spełniająca zadania rozwojowe i edukacyjne.

W roku 2021 zrealizowano piąty, kolejny projekt współpracy: *Sieć Lokalnej Informacji Turystycznej SLIT* razem ze Stowarzyszeniem Lokalna Grupa Działania Tygiel Doliny Bugu. Głównym celem i założeniem projektu było utworzenie sieci lokalnych punktów informacji turystycznej, wykorzystującej istniejącą infrastrukturę turystyczną, gastronomiczną oraz noclegową. W ramach projektu przeszkolono osoby prowadzące punkty SLIT z obsługi małego ruchu turystycznego oraz zinwentaryzowano lokalne oferty turystyczne, edukacyjne i gastronomiczne. Rezultaty projektu pozwoliły na zwiększenie atrakcyjności obu obszarów LGD pod względem turystycznym i rekreacyjnym.

6. Odpowiedź na wszystkie wskazane pytania badawcze

Ocena wpływu na główny cel LSR (jeśli inny niż obszary poniżej)

Zakończenie realizacji strategii przypadnie na koniec 2022 roku. W momencie pisania raportu z ewaluacji trudno przewidzieć, czy wszystkie wskaźniki oddziaływania zostaną uzyskane. Posiadanie częściowych danych pozwala przypuszczać, że cele LSR będą osiągnięte.

Cel pierwszy: *Tworzenie potencjału dla rozwoju lokalnej gospodarki na obszarze LSR do 2022r.* będzie mógł być zweryfikowany na podstawie danych z GUS, które zostaną opublikowane najprawdopodobniej w drugim kwartale 2023 roku. Obecnie w 2021 roku wskaźnik liczby podmiotów w REGON dla obszarów wiejskich LSR na 10 tys. mieszkańców wynosi 1 030. Zaplanowany wzrost o 1% został przekroczony i wynosi obecnie 11%. Z ostateczną weryfikacją wskaźnika oddziaływania trzeba będzie poczekać do oficjalnych danych GUS.

Cel drugi: *Zrównoważony rozwój na obszarze LSR do 2022r.* rozliczony będzie na podstawie danych własnych LGD po podsumowaniu 2022 roku.

CEL OGÓLNY 1	Tworzenie potencjału dla rozwoju lokalnej gospodarki na obszarze LSR do 2022r.			
Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego I	Jednostka miary	Stan początkowy 2015 rok	Plan 2022 rok	Źródło danych sposób pomiaru
liczba podmiotów w REGON dla obszarów wiejskich LSR na 10 tys. mieszkańców w 2022r.	sztuka	924,8	932,42	GUS/CEIDG/REGON, dane od beneficjentów

CEL OGÓLNY 2	Zrównoważony rozwój na obszarze LSR do 2022r.			
Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego II	Jednostka miary	Stan początkowy 2015 rok	Plan 2022 rok	Źródło danych sposób pomiaru
Wzrost liczby inicjatyw społecznych, kulturalnych, infrastrukturalnych, w tym rekreacyjnych i turystycznych	sztuka	0	179	Dane od beneficjentów/Dane własne LGD

Ocena wpływu na kapitał społeczny

Projekty grantowe są najlepsze do budowy kapitału społecznego. W ten sposób realizowane są inicjatywy oddolne, które odpowiadają na potrzeby społeczne i te inicjatywy trafiają do społeczności lokalnej. Pozytywny efekt projektów grantowych to fakt, iż prowadzone są przez organizacje pozarządowe, które są najbliżej mieszkańców. LGD „PRYM” pozostaje w ścisłej współpracy z organizacjami pozarządowymi. Prowadzone były projekty infrastrukturalne, które wpływały na kapitał społeczny w taki sposób, że tworzono warunki, aby kapitał mógł się rozwijać np. powstawały obiekty pełniące funkcje kulturalne lub sportowe, remontowano świetlice. Infrastruktura jest bardzo ważna w budowie kapitału społecznego. Mieszkańcy

muszą mieć miejsce spotkań, w którym mają szanse na realizację działań miękkich (warsztaty, spotkania). Niestety czasami problemem może być komplementarność projektów w zakresie możliwości dostarczenia działań długofalowych miękkich. Jednocześnie prowadzono szereg działań aktywizujących mieszkańców. LGD organizowała lub brała udział w wielu imprezach lokalnych, na których wystawiano stoiska informacyjno - promocyjne wraz z udziałem twórców ludowych z regionu. Tego typu operacje i działania wpływały na rozwój kapitału społecznego.

Przedsiębiorczość

LGD w opinii swoich przedstawicieli potwierdza, że przedsiębiorczość powinna być wspierana. Zgodnie z LSR jednym z celów było rozwijanie lokalnej przedsiębiorczości i zwiększanie ilości podmiotów gospodarczych. 38 podmiotów gospodarczych znalazło się w systemie REGON, które otrzymały wsparcie w ramach LSR do roku 2021. Zdaniem LGD, istotniejsze jest wspieranie przedsiębiorców poprzez dofinansowania podejmowania nowej działalności gospodarczej niż rozwijanie już istniejącej. Przedsiębiorcom już istniejącym łatwiej jest poradzić sobie na rynku niż osobie, która dopiero zakłada działalność. Wsparcie nowych przedsiębiorców pozwala na uzyskanie efektu synergii z innymi operacjami. Wytwory nowych przedsiębiorców odpowiadają na założenia strategii. W przypadku rozwoju przedsiębiorczości, te operacje są trudniejsze by pomagały w osiągnięciu wskaźników LSR. W tych przypadkach przedsiębiorstwo już istnieje i będzie bardziej zainteresowane własnym rozwojem niż wsparciem strategii lokalnej. LGD stwierdza, że przedsiębiorcy często są bardzo roszczeniowi i czasami niezadowoleni z poziomu finansowania przedsięwzięć.

Turystyka i dziedzictwo kulturowe

W LSR nie istnieją cele wprost związane z rozwojem turystyki, ale raczej były realizowane przedsięwzięcia infrastrukturalne wspierające rekreację oraz wykorzystujące zasoby dziedzictwa kulturowego danego obszaru. W ramach projektu współpracy stworzono Sieć Lokalnej Informacji Turystycznej oraz przeszkolono osoby, które zostały wyznaczone do prowadzenia danego punktu. Na terenie LGD „PRYM” nie ma żadnego biura podróży. Są tylko biura turystyczne w Łodzi, które raczej klientów wysyłają na wypoczynek za granicę niż do Uniejowa zlokalizowanego w granicach LGD.

Grupy defaworyzowane

W LSR zidentyfikowano następujące grupy defaworyzowane na rynku pracy: osoby do 24 roku życia, osoby powyżej 50 roku życia oraz osoby bezrobotne bez względu na płeć lub wiek. W ocenie LGD „PRYM” powyższe zdefiniowanie grup defaworyzowanych sprawdziło się

bardzo dobrze i tym samym osoby z tych grup skorzystały z realizowanej LSR. Do ewentualnej redefinicji wydaje się grupa defaworyzowana, która wskazuje osoby bezrobotne. W składanych wnioskach przyznawano dodatkowe punkty osobom, które znalazły się w przedstawionej grupie defaworyzowanej zgodnie z LSR. Dodatkową punktację zyskiwały również wnioski osób deklarujących zatrudnienie osób z grupy defaworyzowanej.

Innowacyjność

LGD przyznaje, że ocena wniosków z uwzględnieniem kryterium innowacyjności była dla nich wyzwaniem. LGD na etapie przygotowywania wniosków z beneficjentami starała się wpłynąć, aby w projekcie były stosowane innowacyjne działania lub nowoczesne technologie. Jednak nie wszystkie projekty wymagały innowacyjności. Stwierdzano, że innowacyjność było nieostrym kryterium. W większości przypadków wnioski jednak otrzymywały dodatkowe punkty.

Projekty współpracy

W opinii LGD ten okres programowania był bardzo przyjazny dla projektów współpracy. Projekty te są wysoko oceniane przez LGD. Dzięki tym projektom LGD nawiązała bardzo dobrą współpracę z różnymi podmiotami, zarazem z podmiotami zagranicznymi, jak i okolicznymi LGD. Podczas prowadzonych projektów nacisk położono na dzielenie się i obserwowanie dobrych praktyk między różnymi LGD i podmiotami zagranicznymi. W LGD „PRYM” przeprowadzono 5 projektów współpracy: dwa międzynarodowe, jeden międzyregionalny i dwa regionalne.

Ocena funkcjonowania LGD

LGD przyznaje, że współpraca z samorządami jest wzorcowa. Jedyne zastrzeżenie, jakie ma LGD to fakt, aby samorządowcy starali się uczciwie promować LGD, jeżeli informują o jakimś produkcie, który jest efektem projektu zrealizowanego przez LGD. Pomimo prowadzonych akcji informacyjnych, nie wszyscy mieszkańcy mają wiedzę i świadomość o zakresie działań prowadzonych w ramach LGD. Poza tym LGD nie zgłasza żadnych problemów we współpracy z samorządami.

Biuro LGD w zakresie działań informacyjno-szkoleniowych i doradczych funkcjonowało na wysokim poziomie. Dodatkowo poza działaniami obowiązkowymi (nabory wniosków, doradztwo przy ich tworzeniu) LGD angażowało się w działania animacyjne i aktywizacyjne. Prowadzone były projekty współpracy z partnerami zagranicznymi i wieloma innymi LGD z kraju, które były ukierunkowane na działania animacyjne i aktywizacyjne. Prowadzono wiele działań, których celem była aktywizacja mieszkańców obszaru LGD. Organizowano szereg imprez rocznicowych, okolicznościowych i przedsięwziętych. Na stoiska informacyjno-

promocyjne podczas wielu imprez, oprócz ulotek reklamujących działalność byli zapraszani artyści regionalni. Na stoiskach mogli zaprezentować swoje wytwory. Jednocześnie Stowarzyszenie wszystkie gadzety reklamowe zamawia u artystów regionalnych, zaś niezbędne produkty podczas festynów i imprez od przedsiębiorców, którzy wcześniej byli beneficjentami w ramach prowadzonej działalności LGD. W ten sposób Stowarzyszenie aktywizuje i animuje mieszkańców swojego obszaru. Różnorodne imprezy organizowano przede wszystkim z samorządami.

Ocena procesu wdrażania

Stowarzyszenie nie miało problemów z realizacją finansową i rzeczową. Zdaniem LGD problemy finansowe pojawiają się czasami przy prowadzeniu projektów współpracy, zwłaszcza dotkliwie jest to dla mniejszych podmiotów, które nie mają swojego budżetu.

Dla LGD procedury stosowane są jasne, klarowne i szczegółowe. Dzięki procedurom działania były prowadzone bez problemów. Beneficjenci narzekają na zawziętość procedur i skomplikowaną dokumentację, którą trzeba dołączać do wniosku. LGD na spotkaniach i szkoleniach stara się zawsze przełożyć procedury na prostszy język oraz podczas doradztwa pomaga gromadzić wymagane dokumenty. Niektórzy wnioskodawcy mają też problem z biznes planami, które są bardzo rozbudowane. W wielu miejscach powtarzane są te same informacje. LGD stara się pomagać w przygotowywaniu wniosków.

Kryteria oceny wniosków były poprawne i pozwalały na wybór najlepszych wniosków. Największy problem był z kryterium dotyczącym innowacyjnością, ale ostatecznie wszystkie wnioski otrzymywały za to kryterium dodatkowe punkty. Sprawdził się też system wskaźników odnośnie zaplanowanych działań przedstawiony w LSR. System był prosty i wystarczająca była ilość wskaźników.

Wartość dodana podejścia LEADER

LGD jest zadowolona ze współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi beneficjentami. Dzięki projektom grantowym organizacje pozarządowe współpracują efektywnie z LGD. Ta współpraca rozwija się, bo później LGD angażuje organizacje w operacjach własnych i może liczyć na współdziałanie z tymi podmiotami. Dzięki LGD, organizacje pozarządowe mogą aktywniej, prężniej działać i pozyskiwać granty. LGD „PRYM” zbudowała już sobie markę i jest rozpoznawalna w województwie. Bieżąca współpraca z przedsiębiorcami przebiega również dobrze. Są oni również aktywizowani i włączani we wspieranie działań własnych LGD. Wspólnie Stowarzyszenie rozwija kapitał społeczny na danym obszarze.

Produkty projektów za pośrednictwem LGD takie jak np. wyremontowane świetlice, siłownie plenerowe, place zabaw, ogródki gier rozwojowych żyją własnym życiem i są używane przez mieszkańców. Zdaniem LGD wytwory są wartością i budują mieszkańców np. zbudowane drogi asfaltowe we wsi. Niektóre świetlice nie są wykorzystane wystarczająco. Wydaje się, że czasami brakuje pewnej komplementarności działań. Odnowiono świetlice, a w kolejnym etapie powinno się przeprowadzić operacje na rozwój działań miękkich w tych świetlicach. Powinny być prowadzone różne, edukacyjne działania w tej świetlicy, aby dobrze wykorzystać dostępne miejsce dla mieszkańców.

Wtwory działań LGD nie zawsze są dobrze promowane, a mieszkańcy informowani kto jest wykonawcą danych produktów. Często gminy sobie przywłaszczają produkty LGD. Nie są uczciwi i promują swoje struktury samorządowe albo urząd marszałka. Niestety nie ma wymogów tablic informacyjnych dotyczących danych wytworów, tylko są zapisy w umowie o informowaniu o projekcie.

Projekty realizowane przez LGD „PRYM” są komplementarne wobec siebie. LGD „PRYM” widzi komplementarność wpisywania się Lokalnej Strategii Rozwoju w działania gmin.

LGD przez większość czasu obecnie realizowanej strategii była zadowolona ze współpracy z pracownikami Urzędu Marszałkowskiego w Łodzi.

7. Podsumowanie, wnioski i rekomendacje

Realizacja rzeczowa i finansowa LSR LGD „PRYM” postępuje w prawidłowy sposób i można przewidywać, że wszystkie wskaźniki zostaną osiągnięte. Duże zainteresowanie środkami dla przedsiębiorców, atrakcyjność funduszy na infrastrukturę czy aktywność organizacji pozarządowych ubiegających się o granty sprawia, że LGD nie może narzekać na brak chętnych w poszczególnych naborach. Realizacja operacji nie była już tak sprawna, ale poziom osiągnięcia wskaźników wyraźnie pokazuje, że większość przedsięwzięć udało się. Pewna doza niepewności dotyczy wydłużających się terminów (niezależnych od LGD) powiązanych z inflacją oraz niepewną sytuacją gospodarczą. Optymizm ma z kolei podstawę w dużym doświadczeniu pracowników oraz zaangażowaniu we wspieranie wnioskodawców, nie tylko tych „grantowych”.

Partnerstwo funkcjonuje w prawidłowy sposób. Znaczna liczba samorządów wchodzących w skład LGD nie powoduje trudności. Gminy mają duże zaufanie do Stowarzyszenia, a LGD może liczyć na wsparcie w realizacji LSR. Sektor społeczny reprezentowany przez organizacje pozarządowe jest bardzo aktywny, głównie dzięki szeroko zakrojonym projektom grantowym. Pobudzenie aktywności NGO dało bardzo pozytywne rezultaty i LGD teraz może korzystać z efektów swoich działań. Trzeci partner, czyli sektor gospodarczy angażuje się w działania LGD w ograniczonym zakresie. Wydaje się, że wspieranie przedsiębiorczości w tak dużym wymiarze mogłoby być wykorzystane jako zasób rozwojowy całego Stowarzyszenia.

Rada LGD jest organem odpowiedzialnym za wybór wniosków do dofinansowania. Jest to rola zdecydowanie nakierowana na jakość wniosków, wybór odpowiednich operacji zwiększa szanse na ich zrealizowanie i w konsekwencji osiągnięcie wskaźników LSR. Najważniejszym narzędziem, którym posługuje się Rada jest katalog lokalnych kryteriów wyboru. Rekomendacją jest dalsza praca nad precyzowaniem kryteriów oraz dopasowywanie ich do zmieniających się warunków społecznych i gospodarczych. Drugim sposobem zwiększania jakości wniosków jest doradztwo świadczone przez LGD. Poziom tego procesu bezpośrednio przekłada się na jakość wniosków. Działania pracowników biura sprawiają, że zdecydowana większość osób i instytucji, które złożyły wniosek podpisało również umowę o dofinansowanie. Nie pozostaje nic innego jak zalecić utrzymanie wysokiej jakości usług doradczych.

Mimo, że nie jest organem Stowarzyszenia, biuro pełni kluczową rolę w realizacji LSR. Pracownicy biura organizują nabory, prowadzą szkolenia, udzielają doradztwa, wspierają Radę w ocenie wniosków, przygotowują dokumentację. Dodatkowo zajmują się realizacją planu komunikacji, planu szkoleń, projektami współpracy, promocją i aktywizacją mieszkańców. Przy tym wszystkie wymiary funkcjonowania pracowników zostały bardzo wysoko ocenione przez wnioskodawców. Doceniono wiedzę merytoryczną, ale i zaangażowanie i podejście do wnioskodawców. Szczególnie duże słowa uznania pozyskano od grantobiorców. Ważnym dla

jakości pracy biura jest łączenie przez jedną osobę funkcji Prezesa Zarządu oraz dyrektora biura. Sprzyja to szybkiemu podejmowaniu decyzji i usprawnia komunikację. Wszystko to wskazuje na potrzebę doceniania przez Władze LGD pracowników we wszystkich wymiarach dotyczących warunków pracy, również w zakresie finansowym.

Najlepszym sposobem systemowego budowania kapitału społecznego przez LGD są projekty grantowe. Zdaniem samych grantobiorców oraz pracowników i władz LGD jest to idealne narzędzie do społecznej aktywizacji organizacji pozarządowych. Możliwość dofinansowania i realizacji własnych pomysłów na rozwój lokalny wzmacnia poczucie podmiotowości i zapewnia budowanie kapitału społecznego. Problemem jest konstrukcja samego projektu grantowego. Nie zapewniono w nim finansowania odpowiedniego dla polskich warunków, gdzie organizacje pozarządowe rzadko dysponują kapitałem finansowym. Pośrednio zmusza to LGD do poszukiwania rozwiązań finansowych, by ułatwić potencjalnym grantobiorcom wnioskowanie. Dodatkowo ryzyko tylko częściowej realizacji projektu grantowego uderza finansowo w LGD. Rekomendacja dla instytucji zarządzających powinna wskazywać konieczność rozwijania tej formy budowania kapitału społecznego wraz z eliminowaniem niepotrzebnych komplikacji i utrudnień administracyjnych i finansowych.

Znaczącym utrudnieniem w działalności LGD jest biurokracja. Nadmierna ilość dokumentacji przeszkadza w pierwszej kolejności wnioskodawcom. Wniosek, a szczególnie biznesplan jest trudny, skomplikowany i trudno znaleźć uzasadnienie dla tak rozbudowanej analizy ekonomicznej przy podejmowaniu działalności gospodarczej. Skutkuje to również też problemami dla LGD ponieważ dbałość o jakość wniosków powoduje konieczność prowadzenia dużej liczby i długotrwałych konsultacji i doradztwa. Sama procedura odbija się na Stowarzyszeniu koniecznością generowania różnego rodzaju dokumentów, a na poziomie Urzędu Marszałkowskiego skutkuje niepotrzebnym wydłużeniem procedury. Mimo, że rozwiązanie problemu leży poza zasięgiem LGD nie można pominąć tej kwestii w ewaluacji. Samą rekomendację odbiurokratyzowania procedur i dokumentów skierować należy do instytucji nadrzędnych.

Ewaluacja końcowa wymagała od wszystkich członków Stowarzyszenia wyjątkowej pracy. Krótki czas realizacji badań sprzyjał kumulowaniu działań. Niemniej wsparcie i zaangażowanie władz LGD, pracowników i członków LGD zapewniło sukces realizacji wszystkich założonych działań. Na koniec należy jeszcze raz podziękować wszystkim, którzy wnieśli wkład w powstanie tego opracowania, czy to poprzez przygotowanie dokumentów, zestawień, uczestnictwo w wywiadach grupowych i indywidualnych, czy też poprzez wypełnianie anonimowych ankiet.

8. Spis tabel i wykresów

Wykresy

Wykres 1. Procent ankiet z poszczególnych gmin.....	10
Wykres 2. W jakim stopniu zgadza się Pan/i lub nie zgadza ze stwierdzeniem „moja gmina jest dobrym miejscem do życia, w którym mogę realizować wszystkie swoje podstawowe potrzeby”?	24
Wykres 3. W jakim stopniu zgadza się Pan/i lub nie zgadza ze stwierdzeniem „w ostatnich latach (od 2016 roku) warunki do życia w mojej gminie poprawiły się”?... ..	24
Wykres 4. Jak obecnie ocenia Pan/i swoją gminę pod względem:	25
Wykres 5. Proszę ustosunkować się do poniższych stwierdzeń:	26
Wykres 6. Czy jest Pan/i zadowolony/a z warunków życia w gminie?.....	27
Wykres 7. Czy rozważa Pan/i zmianę miejsca zamieszkania?	27
Wykres 8. Jakie są powody?	28
Wykres 9. Czy Pan/i osobiście korzystał/a z infrastruktury / obiektów finansowanych ze środków unijnych, poczynając od 2016 roku?.....	28
Wykres 10. Czy Pana/i zdaniem projekty związane z poprawą infrastruktury cieszą się zainteresowaniem mieszkańców?.....	29
Wykres 11. Czy Pan/i osobiście korzystał/a z projektów takich jak szkolenia, spotkania, festyny finansowanych ze środków unijnych poczynając od 2016 roku?.....	29
Wykres 12. Czy Pana/i zdaniem projekty te cieszą się zainteresowaniem mieszkańców?.....	30
Wykres 13. Proszę sobie wyobrazić, że ma Pan/i możliwość decydowania o podziale dodatkowych środków finansowych w swojej gminie. Które z poniżej wymienionych obszarów dofinansował/a/by Pan/i w pierwszej kolejności?	31
Wykres 14. Jak ogólnie ocenia Pan/Pani funkcjonowanie Lokalnej Grupy Działania? Lokalna Grupa Działania „PRYM” działa:.....	32
Wykres 15. Proszę ocenić funkcjonowanie Biura LGD:	32
Wykres 16. Proszę ocenić poniższe zdania dotyczące Biura LGD:.....	33
Wykres 17. Jak ocenia Pan(i) funkcjonowanie Biura LGD w poniższych wymiarach: .	33
Wykres 18. Skąd czerpie Pan/Pani informacje dotyczące funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania?.....	34

Wykres 19. Który z kanałów przekazywania informacji zwrotnej od społeczności do LGD byłby dla Pani/Pana najbardziej odpowiedni?.....	35
Wykres 20. Skąd, przede wszystkim, czerpie Pan(i) informacje o potrzebach mieszkańców?.....	35
Wykres 21. Czy nabory wniosków ogłaszane przez LGD odpowiadały na potrzeby mieszkańców?.....	36
Wykres 22. Czy realizowane w LGD nabory wniosków pomogły w rozwiązywaniu problemów społecznych związanych z potrzebą?.....	36
Wykres 23. Czy Pana(i) zdaniem środki finansowe przeznaczone na wdrażanie Lokalnej Strategii zostały wydane efektywnie (z korzyścią dla społeczności)?.....	37
Wykres 24. Czy Pana(i) zdaniem za pomocą innych projektów można byłoby osiągnąć podobne rezultaty?	37
Wykres 25. Czy Pana(i) zdaniem LGD powinna podejmować dodatkowe działania, aby rozwiązywać problemy społeczne mieszkańców obszaru LGD?	38
Wykres 26. Wykres 13. Czy zna Pan/i Lokalną Grupę Działania „PRYM”?	40
Wykres 27. W jaki sposób dowiedział się Pan/i o Lokalnej Grupie Działania?.....	41
Wykres 28. Postęp finansowy – stan na 31.12.2021r.	44

Tabele

Tabela 1. Liczba ludności ogółem.	13
Tabela 2. Udział ludności w wieku produkcyjnym w % ludności ogółem.	14
Tabela 3. Wskaźnik obciążenia demograficznego (odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem).....	15
Tabela 4. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności.	16
Tabela 5. Podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym.....	17
Tabela 6. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców.	18
Tabela 7. Bezrobotni zarejestrowani ogółem.....	19
Tabela 8. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (w procentach).	20

Tabela 9. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców.	21
Tabela 10. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności..	22
Tabela 11. Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego.	23
Tabela 12. Spotkania organów LGD.....	40
Tabela 13. Postęp rzeczowy – stan na 31.12.2021r.	42

9. Aneksy tworzone w toku realizacji badania

Narzędzia badawcze

9.1. Scenariusz wywiadu pogłębionego z wnioskodawcami/beneficjentami:

1. Jak wnioskodawca dowiedział się o konkursie, skąd pochodzi wiedza o LGD i jak jest ona znacząca;
2. Pomysł na projekt - skąd pochodził, czy ktoś pomógł w konceptualizacji, czy wynajmowano firmę lub osobę do pomocy w opracowaniu wniosku;
3. Zakres pomocy ze strony LGD, doświadczenia związane z doradztwem;
4. Znajomość wniosku i procedury, trudności z wypełnianiem wniosku;
5. Ocena wniosku w LGD, doświadczenia i opinie o kryteriach oraz ocenie przez Radę LGD;
6. Proces administracyjny po dokonaniu wyboru operacji do dofinansowania;
7. Ogólna ocena kontaktów z LGD w czasie opracowania wniosku, oceny i wyboru oraz realizacji
8. Podejście kontrfaktyczne: czy jeszcze raz spróbowałby wnioskować do LGD;
9. Podejście kontrfaktyczne: czy zrealizował pomysł mimo braku dofinansowania (dla osób, które nie uzyskały dofinansowania)
10. Podsumowanie i ogólne opinie o trudnościach i dobrych stronach procesu.

9.2. Scenariusz wywiadu pogłębionego z przedstawicielami gmin:

1. Czy w Pana/Pani gminie ludzie są aktywni. Czy jest dużo organizacji pozarządowych?
 - a. Czy działania LGD w jakiś sposób wpływają na rozwój aktywności społecznej mieszkańców (kapitału społecznego)?
2. Czy ludzie są w tej gminie przedsiębiorczy. Czy dla rozwoju obszaru lepsze są środki na podejmowanie czy na rozwój działalności gospodarczej?
3. A jak już rozmawiamy o ludziach, którzy tu mieszkają. W jakiej grupie należałoby szukać ludzi, którzy sobie ngorzej radzą. Takich którzy wymagają najpilniejszej pomocy? (młodzież, seniorzy, niepełnosprawni)
4. Jeśli chodzi o kulturę i turystykę. Czy działania LGD jakoś wpłynęły na rozwój obszaru w tej dziedzinie?
5. Przejdźmy teraz do tego jak działa LGD. Jak wygląda komunikacja i współpraca pomiędzy gminami a LGD.
6. Czy ta współpraca pozwala działać efektywnie? Jak duży wpływ na to co robi i jak działa LGD mają władarze gmin partnerskich?
7. Czy LGD dobrze widać w gminach. Czy pojawia się na dożynkach, organizuje konkursy, wyjazdy. Czy mieszkańcy wiedzą, że taka organizacja działa tu na obszarze.
8. W czym należałoby szukać największej zalety istnienia LGD?
9. Czy jest coś co można by poprawić w działaniach LGD?

9.3. Ankieta kierowana do wnioskodawców, beneficjentów i członków LGD

Ocena funkcjonowania LGD

Szanowni Państwo,

głównym celem funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania jest realizacja Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2014-2020 opracowanej wspólnie z mieszkańcami naszego regionu. Strategia ta realizowana jest przez szereg przedsięwzięć, których zadaniem jest rozwiązywanie potrzeb mieszkańców.

W ramach podsumowań wdrażania programu oraz wypełniając zapisy zawarte w Strategii przygotowaliśmy ankietę. Zarówno podczas tworzenia dokumentu jak i teraz Państwa zdanie jest dla nas niezmiernie istotne.

Wszystkie dane pozyskane w ramach tej ankiety będą traktowane poufnie, a analizy dotyczyć będą jedynie uogólnionych opinii.

Prezes LGD

1. Jak ogólnie ocenia Pan/Pani funkcjonowanie Lokalnej Grupy Działania? LGD działa:

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Bardzo dobrze
2. Raczej dobrze
3. I dobrze i źle
4. Raczej źle
5. Bardzo źle
6. Trudno powiedzieć

2. Proszę ocenić funkcjonowanie Biura LGD

Proszę zaznaczyć odpowiedź w każdym z wierszy.

		Zdecydowanie się zgadzam	Raczej się zgadzam	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam
1.	Godziny pracy biura LGD są dogodne dla klientów				
2.	Strona internetowa zawiera aktualne informacje				
3.	Odpowiedzi na wiele pytań można uzyskać				

	telefonując do biura LGD				
4.	łatwo umówić się na spotkanie z pracownikami biura LGD				

3. Proszę ocenić poniższe zdania dotyczące Biura LGD

Proszę zaznaczyć odpowiedź w każdym z wierszy.

		Zdecydowanie się zgadzam	Raczej się zgadzam	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam
1.	Pracownicy mają wiedzę odpowiednią do wykonywanej pracy				
2.	Pracownicy z zaangażowaniem wykonują swoje obowiązki				
3.	Pracownicy udzielają rzetelnych informacji i porad				
4.	Pracownicy są mili i uprzejmi				

4. Jak ocenia Pan(i) funkcjonowanie Biura LGD w poniższych wymiarach:

Proszę zaznaczyć odpowiedź w każdym z wierszy.

		Bardzo dobrze	Raczej dobrze	I dobrze i źle	Raczej źle	Bardzo źle	Trudno powiedzieć
1.	prowadzenie doradztwa						
2.	organizacja naborów wniosków						
3.	pozyskiwanie dodatkowych funduszy zewnętrznych						
4.	informowanie członków LGD o funkcjonowaniu LGD						
5.	prowadzenie działań informacyjnych i promocyjnych dla mieszkańców						

6.	współpraca z innymi LGD						
----	-------------------------	--	--	--	--	--	--

5. Skąd czerpie Pan/Pani informacje dotyczące funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania? **Proszę zaznaczyć nie więcej niż 3 najważniejsze kanały pozyskiwania informacji**

Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

1. Bezpośrednie kontakty z Władzami LGD
2. Bezpośrednie kontakty z pracownikami Biura
3. Walne zebranie członków
4. Oficjalna strona internetowa LGD
5. Ogłoszenia na tablicach informacyjnych w miejscowościach na terenie LGD
6. Portale społecznościowe
7. Szkolenie dla potencjalnych beneficjentów (warsztaty, imprezy)
8. Informacja bezpośrednia w siedzibie (biurze) LGD
9. Inne sposoby. Jakie?

6. Który z kanałów przekazywania informacji zwrotnej od społeczności do LGD byłby dla Pani/Pana najbardziej odpowiedni? **Proszę zaznaczyć nie więcej niż 3 odpowiedzi.**

Proszę zaznaczyć nie więcej niż 3 odpowiedzi.

1. Ankieta papierowa
2. Ankieta elektroniczna
3. Kontakt bezpośredni z przedstawicielem LGD
4. Kontakt mailowy
5. Kontakt telefoniczny
6. Kontakt poprzez portal społecznościowy (np. czat z pracownikiem LGD)
7. Panel dyskusyjny po zakończeniu szkoleń i spotkań (możliwość zadawania pytań, zgłaszania uwag)
8. Inny, jaki?

7. Skąd, przede wszystkim, czerpie Pan(i) informacje o potrzebach mieszkańców? **Proszę wskazać nie więcej niż 3 najważniejsze źródła.**

Proszę zaznaczyć nie więcej niż 3 odpowiedzi.

1. Z własnego doświadczenia

2. Z rozmów z mieszkańcami
3. Z rozmów z samorządowcami, członkami organizacji pozarządowych itp.
4. Z mediów (lokalna prasa, telewizja, radio)
5. Z Internetu (portale, wortale, fora dyskusyjne)
6. Z badań społecznych i analiz gospodarczych
7. Z innych źródeł (jakich?)

8. Czy nabory wniosków ogłaszane przez Lokalną Grupę Działania odpowiadały na potrzeby mieszkańców?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Idealnie wpisywały się w potrzeby mieszkańców
2. W większości przypadków wpisywały się w potrzeby mieszkańców
3. Często mijają się z potrzebami mieszkańców
4. Prawie w ogóle nie odpowiadały na potrzeby mieszkańców
5. Trudno powiedzieć

9. Jakie są najważniejsze problemy społeczne mieszkańców regionu (Pana/Pani gminy)? Proszę odpowiedzieć własnymi słowami.

Proszę odpowiedzieć własnymi słowami.

10. Czy realizowane w LGD nabory wniosków pomogły w rozwiązywaniu problemów społecznych?

Proszę zaznaczyć odpowiedź w każdym z wierszy.

		Zdecydowanie tak	Raczej tak	I tak i nie	Raczej nie	Zdecydowanie nie	Nie dotyczy
1.	Związane z potrzebą zakładania i rozwijania działalności gospodarczej						
2.	Związane z potrzebą rozwoju infrastruktury społecznej						

	i kulturalnej np. świetlice wiejskie, place zabaw dla dzieci						
3.	Związane z potrzebą rozwoju infrastruktury turystycznej, sportowej i rekreacyjnej np. boiska, siłownie zewnętrzne, altany						
4.	Związane z potrzebą rozwoju aktywności społecznej mieszkańców np. warsztaty, spotkania, pikniki, szkolenia						
5.	Związane z potrzebą zachowania dziedzictwa lokalnego						
6.	Związane z potrzebą promocji obszaru objętego LSR						

11. Czy Pana(i) zdaniem środki finansowe przeznaczone na wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju zostały wydane efektywnie (z korzyścią dla społeczności)?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Zdecydowanie tak
2. Raczej tak
3. Raczej nie
4. Zdecydowanie nie
5. Trudno powiedzieć

12. Czy Pana(i) zdaniem za pomocą innych projektów można byłoby osiągnąć podobne rezultaty?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Tak, inne projekty byłyby bardziej efektywne

2. Zastosowanie innych projektów dałoby podobne rezultaty
3. Nie, inne projekty byłyby mniej efektywne
4. Trudno powiedzieć

13. Czy Pana(i) zdaniem LGD powinna podejmować dodatkowe działania aby rozwiązywać problemy społeczne mieszkańców obszaru LGD?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. LGD powinna ograniczyć się do założeń Lokalnej Strategii Rozwoju
2. LGD powinna podejmować również wyzwania wykraczające poza LSR
3. Trudno powiedzieć

14. Co jeszcze mogła by zrobić LGD, aby skuteczniej rozwiązywać problemy społeczne?

Proszę odpowiedzieć własnymi słowami.

Proszę o podanie kilku informacji o sobie, wyłącznie w celach statystycznych

15. W której gminie Pan(i) mieszka?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Dalików
2. Parzęczew
3. Wartkowice
4. Zgierz
5. Lutomiersk
6. Aleksandrów Łódzki
7. Konstantynów Łódzki
8. Uniejów

9. Świnice Warckie

16. Płeć

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Kobieta
2. Mężczyzna

17. Do jakiej kategorii wiekowej może się Pan(i) zaliczyć?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. mniej niż 18 lat
2. od 18 do 25 lat
3. od 26 do 35 lat
4. od 36 do 50 lat
5. więcej niż 50 lat

18. Jestem:

Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

1. Rolnikiem
2. Członkiem organizacji społecznej (stowarzyszenie, fundacja, KGW lub OSP)
3. Przedsiębiorcą
4. Reprezentantem podmiotu z sektora publicznego (gmina, dom kultury)
5. Żadne z powyższych

Dziękujemy za wypełnienie ankiety

9.4. Ankieta kierowana do mieszkańców obszaru LGD

Poziom satysfakcji mieszkańców

Zapraszamy Państwa – mieszkańców naszego regionu do wyrażenia opinii na temat warunków życia w naszej gminie. Ankieta jest anonimowa a jej wyniki posłużą wyłącznie temu, aby dostosować Lokalną Strategię Rozwoju do potrzeb mieszkańców i regionu.

1. W jakim stopniu zgadza się Pan/i lub nie zgadza ze stwierdzeniem „moja gmina jest dobrym miejscem do życia, w którym mogę realizować wszystkie swoje podstawowe potrzeby”?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Zdecydowanie tak
2. Raczej Tak
3. Trochę tak/trochę nie
4. Raczej nie
5. Zdecydowanie nie
6. Nie mam zdania

2. W jakim stopniu zgadza się Pan/i lub nie zgadza ze stwierdzeniem „w ostatnich latach (od 2016 roku) warunki do życia w mojej gminie poprawiły się”?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Zdecydowanie tak
2. Raczej Tak
3. Trochę tak/trochę nie
4. Raczej nie
5. Zdecydowanie nie
6. Nie mam zdania

3. Jak obecnie ocenia Pan/i swoją gminę pod względem:

Proszę zaznaczyć odpowiedź w każdym z wierszy.

		Bardzo dobrze	Dobrze	Przeciętnie	Źle	Bardzo źle	Nie mam zdania
1.	Atrakcyjności turystycznej						
2.	Promocji dziedzictwa kulturowego, zasobów naturalnych i turystyki						
3.	Infrastruktury i oferty kulturalnej						
4.	Infrastruktury i oferty sportowej i rekreacyjnej						
5.	Infrastruktury drogowej						
6.	Zaangażowania mieszkańców w rozwiązywanie lokalnych problemów						
7.	Tożsamości mieszkańców z regionem						
8.	Działań i usprawnień na rzecz osób niepełnosprawnych						
9.	Działań na rzecz bezrobotnych						
10.	Działań na rzecz osób przed 34 rokiem życia						
11.	Działań na rzecz osób po 50 roku życia						
12.	Działań na rzecz kobiet						
13.	Możliwości zatrudnienia poza rolnictwem						
14.	Sprzyjających warunków dla przedsiębiorców i prowadzenia firmy						

4. Proszę ustosunkować się do poniższych stwierdzeń:

Proszę zaznaczyć odpowiedź w każdym z wierszy.

		Zdecydowanie tak	Raczej tak	Raczej nie	Zdecydowanie nie	nie wiem
1.	Uczestniczę w wydarzeniach organizowanych w gminie kulturalnych, rekreacyjno-					

	sportowych, obchodach świąt etc.					
2.	Biorę udział w przygotowywaniu gminnych wydarzeń sam(a) albo w ramach grupy, do której należę					
3.	Należę do stowarzyszenia/organizacji pozarządowej (stowarzyszenie, fundacja)					
4.	Należę do nieformalnej grupy społecznej (koła gospodyń etc.)					
5.	Mam możliwości, by wypowiadać się na temat ważnych zagadnień dotyczących gminy i mojej miejscowości					
6.	Jestem członkiem rady/komitegu np. w szkole, klubie sportowym, przedsiębiorstwie					
7.	Znam najważniejsze fakty historyczne dotyczące mojej miejscowości/gminy					
8.	Potrafię wskazać najważniejsze atrakcje turystyczne w okolicy					
9.	Na terenie mojej gminy mogę rozwijać się zawodowo					
10.	W mojej gminie powstaje wiele firm					
11.	W mojej gminie chętnie inwestują przedsiębiorcy					
12.	Na terenie mojej gminy są sprzyjające warunki dla turystów i osób przyjezdnych					

5. Czy jest Pan/i zadowolony/a z warunków życia w gminie?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Zdecydowanie tak

2. Raczej Tak
3. Trochę tak/trochę nie
4. Raczej nie
5. Zdecydowanie nie
6. Nie mam zdania

6. Czy rozważa Pan/i zmianę miejsca zamieszkania?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. tak
2. nie

7. Jakie są powody?

Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

1. Trudny dostęp do edukacji
2. Trudny dostęp do instytucji kultury
3. Utrudniony dostęp do placówek opieki nad dziećmi
4. Brak perspektyw zawodowych
5. Powody osobiste/ rodzinne
6. Inne (jakie?)

8. Czy w Pana/i gminie, począwszy od 2016 r. realizowano projekty ze środków unijnych?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Tak
2. Nie

9. Ile projektów zrealizowano?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Od 1 do 5

2. Od 6 do 10
3. Więcej niż 10
4. Nie wiem/trudno powiedzieć

10. Czy projekty te poprawiły warunki życia w gminie?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Zdecydowanie tak
2. Raczej tak
3. Trudno powiedzieć
4. Raczej nie
5. Zdecydowanie nie
6. Nie mam zdania

11. Czy Pan/i osobiście korzystał/a z infrastruktury / obiektów finansowanych ze środków unijnych, począwszy od 2016 r.?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Tak często
2. Tak, czasem
3. Trudno powiedzieć
4. Nie

12. Czy Pana/i zdaniem projekty związane z poprawą infrastruktury cieszą się zainteresowaniem mieszkańców?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Tak
2. Ani tak, ani nie
3. Nie

13. Czy Pan/i osobiście korzystał/a z projektów takich jak szkolenia, spotkania, festyny finansowanych ze środków unijnych, począwszy od 2016 r.?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Tak często
2. Tak, czasem
3. Trudno powiedzieć
4. Nie

14. Czy Pana/i zdaniem projekty te cieszą się zainteresowaniem mieszkańców?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Tak
2. Trudno powiedzieć
3. Nie

15. Proszę sobie wyobrazić, że ma Pan/i możliwość decydowania o podziale dodatkowych środków finansowych w swojej gminie. Które z poniżej wymienionych obszarów dofinansował/a/by Pan/i w pierwszej kolejności? (Prosimy o zaznaczenie „x” trzech najważniejszych)

Proszę zaznaczyć nie więcej niż 3 odpowiedzi.

1. Promocja obszaru, dziedzictwa kulturowego, zasobów naturalnych, turystyki
2. Infrastruktura i oferta kulturalna
3. Infrastruktura i oferta sportowa i rekreacyjna
4. Infrastruktura społeczna (świetlice, miejsca spotkań)
5. Infrastruktura drogowa
6. Aktywność społeczna mieszkańców (zaangażowania w sprawy lokalne)
7. Działania wzmacniające tożsamość mieszkańców z regionem
8. Działania wynikające z inicjatywy mieszkańców
9. Warunki życia osób niepełnosprawnych
10. Zmniejszenie liczby osób bezrobotnych
11. Zwiększenie liczby miejsc pracy poza rolnictwem
12. Działania na rzecz osób do 25 roku życia

13. Działania na rzecz seniorów
14. Działania na rzecz ochrony środowiska i klimatu

16. Czy zna Pan/i Lokalną Grupę Działania „PRYM”?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Tak znam, słyszałam/em
2. Nie znam, nie słyszałam/em

17. W jaki sposób dowiedział się Pan/i o Lokalnej Grupie Działania?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. od znajomych, sąsiadów
2. w instytucji (urząd, szkoła)
3. z lokalnej prasy
4. widziałem/am działania LGD
5. uczestniczyłem/am w działaniach LGD/ brałem/am udział w projekcie

18. Status na rynku pracy:

Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

1. Osoba (fizyczna, prawna lub inna) prowadząca działalność gospodarczą
2. Zatrudniony/a w rolnictwie
3. Zatrudniony/a poza rolnictwem
4. Uczący się/studiujący
5. Osoba bezrobotna
6. Inny typ, jaki?

19. Płeć:

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Kobieta

2. Mężczyzna

20. Niepełnosprawność:

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Osoba niepełnosprawna, posiadająca orzeczenie o niepełnosprawności
2. Osoba pełnosprawna

21. Wykształcenie:

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. podstawowe
2. zasadnicze zawodowe
3. średnie
4. policealne
5. licencjat, inżynier
6. wyższe magisterskie
7. inne

22. Wielkość gospodarstwa rolnego:

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. nie posiadam gospodarstwa rolnego
2. do 5 ha
3. 6-10 ha
4. 11-20 ha
5. 21-50 ha
6. >50 ha

23. Wiek

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. mniej niż 18 lat
2. 18 do 25 lat
3. 26-35 lat
4. 36-50 lat
5. więcej niż 50 lat

24. W której gminie Pan(i) mieszka?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Dalików
2. Parzęczew
3. Wartkowice
4. Zgierz
5. Lutomiersk
6. Aleksandrów Łódzki
7. Konstantynów Łódzki
8. Uniejów
9. Świnice Warckie
10. Inna gmina

Dziękujemy za wypełnienie ankiety

9.5. Scenariusz zogniskowanego wywiadu grupowego

1. Wprowadzenie
 - a. Przedstawienie moderatora, opisanie celu badania, anonimowości uzyskanych odpowiedzi, konieczność nagrywania wywiadu z uwagi na późniejszą analizę wyników
2. Ocena wpływu na kapitał społeczny
 - a. Jaki jest wpływ LSR na kapitał społeczny, w tym w szczególności na aktywność społeczną, zaangażowanie w sprawy lokalne?
 - b. W jaki sposób należałoby wspierać rozwój kapitału społecznego w przyszłości?
3. Przedsiębiorczość
 - a. W jakim stopniu realizacja LSR przyczyniła się do rozwoju przedsiębiorczości?
 - b. Czy i w jaki sposób wspieranie przedsiębiorczości w ramach kolejnych edycji LSR jest wskazane?
4. Turystyka i dziedzictwo kulturowe
 - a. W jakim stopniu LSR przyczyniła się do budowania lokalnego potencjału w zakresie turystyki i dziedzictwa kulturowego?
 - b. W jakich kierunkach należy wspierać rozwój lokalnego potencjału turystycznego?
5. Grupy defaworyzowane
 - a. Czy w LSR właściwie zdefiniowano grupy defaworyzowane oraz czy realizowane w ramach LSR działania odpowiadały na potrzeby tych grup?
6. Jaki był wpływ LSR na poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego?
 - a. Jakie działania należy podejmować w skali lokalnej na rzecz ograniczania ubóstwa i wykluczenia społecznego?
7. Innowacyjność
 - a. W jakim stopniu projekty realizowane w ramach LSR były innowacyjne?
 - b. Jakie można wyróżnić typy innowacji powstałych w ramach LSR?
8. Ocena funkcjonowania LGD
 - a. Czy sposób działania partnerów w ramach LGD pozwala na efektywną i skuteczną realizację LSR?
 - b. Jak jest skuteczność i efektywność działań biura LGD (animacyjnych, informacyjno-promocyjnych, doradczych)?
 - c. Jakie zmiany należy wprowadzić w działaniach LGD by skuteczniej realizowała LSR?
9. Zakończenie spotkania

Czas trwania 120 minut